

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF  
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

---

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY  
NO. 13067

# DNYEPRBOY

---

I. Rosh



NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER  
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER  
AMHERST, MASSACHUSETTS  
413 256-4900 | [YIDDISH@BIKHER.ORG](mailto:YIDDISH@BIKHER.ORG)  
[WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG](http://WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG)

•

MAJOR FUNDING FOR THE  
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY  
WAS PROVIDED BY:

*Lloyd E. Cotsen Trust*  
*Arie & Ida Crown Memorial*  
*The Seymour Grubman Family*  
*David and Barbara B. Hirschhorn Foundation*  
*Max Palevsky*  
*Robert Price*  
*Righteous Persons Foundation*  
*Leif D. Rosenblatt*  
*Sarah and Ben Torchinsky*  
*Harry and Jeanette Weinberg Foundation*  
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE  
*National Yiddish Book Center*

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at [digitallibrary@bikher.org](mailto:digitallibrary@bikher.org)





יְהָאֵשׁ

# דִּבְרַי עַפְעָרְבָּרְלִי

טַהֲרָאַלְעַ וַיְהִישָׁע בִּינְגְּלוֹאַטְמָן  
אַז פְּרוּמָע אַרְכִּיוֹן

PRINTED in U.S.S.R.

מעילוֹכֶע פָּאוּלָג פָּאוּלָג אַז גְּנִיבָה

גָּאַלְעַ מִינְדָּעָרְהַיִּתְנָג אַג אַוְסְטְּרִיר

קִיּוֹן

1932

כָּאַרְקָאָחוֹ

די גיב? קגראטישע טארזיכענונג  
 טונעם גוב איזן די שיטער מאָר  
 גיבלייטעק-קאמלעגן זינגענטגע-  
 דורך איזן "אמיטשריפט פון דורך"  
 אוב איג דעם "קארטנרטער-  
 טואר" פון דער אוקראינישער  
 ביכער-פאלאט.

רעצאנזירט — רַאֲצָעַנְזִילֶם  
 ליטראקטער — מ. שאפרראָך  
 רעדאקטער — מאָרדווינאָך  
 קאָרְעָקְטָעָר — אַי. שטּוֹטָאָן  
 טַבְּכָאנְסִירָעָר — אַי. דָּרוֹגָאנְסָקִי.

אַינְטָרְנוֹאָזְזָנָאָזְעָדָרָעָדָר  
 קייחַ, רויטער פֿלאָזָה. מסט. נ 1042, ד' 1 גוינַג  
 1704(939) ע.קו. אַוקְרָהַוִּיפְטָלִיט ג.

## אַכְּסָלֶגֶעֲשִׁיכְטָעַ

טוייזנטער יָאָרְבַּן הָאָט דֵי דְּנִיעָפְּרִישָׁע סְטִיבְּיָע פֿרְאָנְק אָוֹן  
פֿרְיִי גַּעֲפּוֹשְׁעָוּעַט אָוֹן גַּעֲוּלְטִיקְט אַיְבָּעָרְבַּן מְעַנְּטְשָׁנָס  
לְעַבְּנוּ, וּוְילְגַּן אָוֹן טָאָט. דָעַר דְּנִיעָפְּרִישָׁע — דָעַר גַּרְעַסְטָעַר  
לוּוִיט דָעַר לְעַנְגַּטְיִיכְט אַיְנָגְעַן, וּוֹאָסְטִיכְט זִיכְט זִיכְט אָפְּ  
טוייזנטער קִילְאַמְעַטָּעַר (2258 קְמָ) אָוֹן שְׂנִינְדַּט דּוֹרְכְ מִיט  
זִינְגַּע וּוְאָסְטָרְבַּן פֿוֹגַן צָאָפְּנָגְעַן אָפְּ דָאָרְעָמְטָה דֵי רַאְיָאנְגַּעַן פֿוֹגַן  
סְמָאָלְעָנָסָק אָוֹן מְאָלָעוֹו, קִיעְוּוֹ אָוֹן דְּנִיעָפְּרָאָפְּעַטְרָאָוּסְק,  
זַאָפְּאָרָאָזְשִׁיעַ אָוֹן כֻּרְסָאָגַג.—דָעַר דָאָזְיִקְעָדְט טִיכְט הָאָט  
טוייזנטער יָאָרְבַּן לְאָנְגְּמִיט דָעַר הַיְלָפְטָה זִינְגַּע שְׂוּעָלָן  
גַּעֲהַאָלָטָן דָעַם מְעַנְּטָשָׁנָס אַיְנָגְעַן זִינְגַּע הַעֲנָט.

מִיט זִיְעָרָעַ פֿעַלְדוֹגְנִיְוָעָנָט הַאָבָּנְדִי שְׂוּעָלָן (מַעַן צִיְלָט  
זַיְן 8), וּוֹאָסְטִיכְט זִיכְט, אָפְּ 90 קִילְאַמְעַטָּעַר פֿוֹגַן דְּנִיעָפְּרִישָׁע  
פֿרְאָפְּעַטְרָאָוּסְק בֵּין זַאָפְּאָרָאָזְשִׁיעַ, אַיְבָּעָרְגָּעְקָרִיְצָט דָעַם  
דְּנִיעָפְּרָאָגְעַן גַּעֲשָׁפָאָלָטָן אִים אָפְּ צְוּוִיְיָיְקִימָאָט אָפְּגָעָרִיְיָ  
סְעָנָעַ אַיְנָעָרָפְטָה פֿוֹגַן צְוּוִיְיָטָן טִילְגָן, אָוֹן נִיטְדָעָרְלָאָזָט אָפְּ אִים  
קִינְגַּן זַוְרְכּוּסִיסִיקַגְן צְנָאָרְמָאָלָגְן שִׁיפְגָּאָנָגַג.—גַּעֲשָׁפְּלִיט מִיט דֵי  
שִׁיפְטָן אָוֹן מְעַנְּטָשָׁנָס לְעַבְּגָן. אַזְוִי הָאָט זִיכְט עַס גַּעֲפִירְט  
יָאָרְנְלָאָנָגַג.

יָאָרְגָּלָאָנָגַג אָרְפְּעַט דָעַם מְעַנְּטָשָׁנָס גַּעֲדָאָנָק אַיְבָּעָר דָעַר  
פֿרְאָגָע, וּוְיָצְאוּ פֿאָקָעְמָפְנָגְעַן דִּידְאָזְיִקְעַן שְׂוּעָלָן, שְׂטָעָלָן דָעַם

דניעפר צו דינסט די גויטן אונ פאדרפֿענישן פונעם  
מענטשן.

מע דערצילט, אוֹ די פראַיָּעַטן אָרְנוֹ פֿלְעַנְעֶר ווועגן  
באהערשן דעם דניעפר, וואס האָפָּן זיך אַנגּוּזָמְלָט אִין  
די צָאָרִישׁ שְׂצִינְן, ווועגן ביזן 14 טָאנְן. אָפָּעֶר די דְּנִיעֶר  
פֿרִישׁ שְׂוּעָלָן מִיט זְיִירָן מַעֲכְטִיקָּשֶׁר אָוֹן שְׁטוּרְמִישָׁעָר  
סְטִיבְּיָעָן זְיִינְגָּעָן פֿוֹן אָוְנְטָעָר דָּעָר לְאַסְטָט פֿוֹן דִּידָּזִיקָּעָן 14 טָאנְן  
וּוְאָגִיקָּעָן פֿרִיאַיָּעַטן אָוֹן פֿלְעַנְעֶר אָרוֹיסָט אָוְמְפָאָזִיגָּט, ווַיְיַלֵּן  
נִיט אִין די באַדְיָינְגָּוָנְגָּעָן פֿוֹן דָּעָר צָאָרִישׁ שָׁעָר מַאֲכָת אִין  
מַעְגָּלָעָכְּ גַּעַוּעַן אֹזָא אַרְבָּעָט פֿוֹן בְּרִיאְטָסְטָן מַאֲשָׁטָאָב צֹו  
אָרְגָּאָנִיזְרָן אָוֹן דָּעָרְפּֿרָן בִּיזְן סָאָפָּ. די צָאָרִישׁ מַאֲכָת  
איין נִיט פִּיְּקָעָן גַּעַוּעָן אָפְּ אַזְיָּנָעָן זָאָכָן.

אוֹן סְאָיָן גָּאנְצָ פֿאָרְשְׁטָעְנְדָלָעָכְּ פֿאָרוֹוָאָס.  
אוּבָּ אַטְיַיל פֿוֹן די פֿרִיאַיָּעַטן אָוֹן פֿלְעַנְעֶר זְיִינְגָּעָן פֿוֹן  
טְעַכְּבִּישָׁן שְׁטָאָנְדְּפָוָנְקָט מַעְרָאָדָעָד וּזְיִינְיקָעָר אָפְּלָעְגַּעְוָעָן  
צָוְגָּעְפָּאָסָט, זְיִינְגָּעָן זַיִּי אָפָּעֶר מַאֲכָמָעָס די פֿרִיאְוָאָטָ-אִיגָּנָן  
טִימְעָרִישׁ בְּאַדְיָינְגָּוָנְגָּעָן אִינְגָּעָם צָאָרִישׁן רָוְסָלָאָנְד גַּעַוּעָן  
אַבְּטָאָלִוָּט נִיט לוֹינְגָּוּדוֹדָק, נִיט מַעְגָּלָעָכְּ.  
וּוְעַן די צָאָרִישׁ מַאֲכָת וּוְאָלָט זְיִיכָּ אָפְּיַלְעָ גַּעְפְּרוֹזָוֹת  
פֿאָרוֹוִירְקָלְעָכְּבָּן אִינְגָּעָם פֿוֹן די פֿרִיאַיָּעַטן, וּוְאָלָט זַיִּבָּאָדָאָרָפָט  
אוּיסְגָּעָבָן קָאָלָאָסָאָלָעָ אַיטְלָעָן בְּלוֹיוֹן אָפְּ אָוִיסְצָוְקוּיָפָן בָּאָ  
די פֿרִיאְצִים, גְּרָאָפָן אָוֹן פֿירָשָׁטָן זְיִירָן עָרְד אָוֹן גִּיטָּעָר,  
וּוְאָסָהָפָן זְיִיכָּ צָעוֹוָאָרָפָן. אָפְּ די בְּרָעָגָן פֿוֹן דַּעַם שְׂוּעָלָנִי  
טַיְלָ פֿוֹן דְּנִיעֶרֶר: די זו אָזִיקָּעָן עָרְד הָאָט מַעַן גַּעְדָּאָרָפָט  
פֿאָרָטְרִינְקָעָן, קָעְדִּי אָוּצָהָיִיבָן דָּאָס וּוְאָסָעָר אָוֹן פֿאָרָ-  
טְרִינְקָעָן די שְׂוּעָלָן. מִיר רִיאָדָן שְׁוִינָן נִיט ווועגן דַּעַם ווַיִּ

דערשטאנד פון די פרייאם, וואס האבן יעדעם מאן  
ארונטערגעריסן איבן די העכערע רעגירונג-אָרגאנען אײַן  
פרֶאַיְקַט נאָכֵן צוּיִינְג.  
לענין האט אַמָּאל (אַיִן 1899-טַנְ 1901) אַזְוִי כָּאָרָקְטָעַ  
רִיזְוִרְטַּעַ דָּס צָרִישׁוּ רַוְסְלַאַנד:

„איַג קִיְּינְ שָׁוֵם קָאָפִיטָאַלִּיסְטִישׁ לְאַנְד זַיְנְעַן נִיט  
גָּאנֵץ גַּעֲבְּלִיבְּן אַיְבָּן אֹזָא צָאָל אַיְנְסְטִיטְוּצְיִיעַסְ פָּוֹן אַמָּאל,  
וּוֹאָס זַיְיִ אַיְזָן נִיט צָוּנוֹפְּצּוֹפְּאָרְגָּ מִיטָּן קָאָפִיטָאַלִּיזָם,  
וּוֹאָס זַיְיִ פָּאָרָהָלְטָן זַיְנָ אַנְטוּיקְלוֹנוֹגָ, וּוֹאָס פָּאָרָעָרָ  
גַּעֲרָנְגָן אַנְ אַשְּׁירָ דיַ לְאָגָעָ פָּוֹן דיַ פָּרָאָדוֹצְרָעָרטָס,  
וּוֹעַלְכָּעַ לִיְּדָן „סְיִ פָּוֹנְעָם קָאָפִיטָאַלִּיזָם, סְיִ פָּוֹן דָּעָרָ  
נִיט גַּעֲנוֹגָנְדִּיקְעָרָ אַנְטוּיקְלוֹנוֹגָ פָּוֹנְעָם קָאָפִיטָאַלִּיזָם.“

א גַּעֲוִיסָעַ רָאַלְעַ האַט אוֹיכָ גַּעֲשְׁפִּילַטְ דיַ צָרִישׁוּ פָאַ-  
צִיּוֹנָגָ צַו אָוְקָרְאַיְנָעָ, וּוֹיַ צַו אַקָּלָאַנְיָעָ. דיַ וּוֹידָעָרְשָׁפְּרוֹכָן  
פָּוֹן דָּעַם הַאַלְפִּיְפָּעָדָלָןָ, הַאַלְפִּיְקָאָפִיטָאַלִּיסְטִישָׁן צָרִישָׁן  
רַוְסְלַאַנדָה האַבָּן נִיט דָעַרְלְוִיבָטָ צַו רַעַלְיוֹזְרָן אֲפִילָעָ דיַ  
פָּרָאַיְקָפָן אָוָן פָּלְעָנָעָרָ, וּוֹאָס זַיְנְעַן דָּאָן אָוְפָגָעַשְׂוּזָעָן.  
מַעַ דָּאָרָפָ דָעַרְבִּיְ צָוְעָפָן: אַיִן פָּאָרְגְּלִימָכָ מִיטָּן פָּרָאַפְּעָסָעָר  
אַלְעַקְסָאַנְדָּרָאָוָס פָּרָאַיְקָטָ, וּוֹאָס דיַ רַאַתְנָמָאַכָּתָה האַט שָׁוִין  
בָּאַ הַיְּנָטִיקָן טָאָגָ פּוֹלְקָאָם רַעַלְיוֹזְרָטָ, זַיְנְעַן יָעָנָעָ אלָעָ  
פָּרָאַיְקָטָן נִישְׁטִיקָעָ, הַאַלְפָעָ, אָוָן נִיט פָּאָרְפּוֹלְקָוּמָטָעָ. אָבָעָרָ  
אֲפִילָעָ דִּידָאַזְיָקָעָ פָּרָאַיְקָטָן האַט דיַ צָרִישׁוּ מַאְכָטָ נִיט  
גַּעֲקָאָנָטָ רַעַלְיוֹזְרָן.

אָבָעָרָ גַּעֲקוּמָעָן אַיְזָן דָעָרָ טָאָגָ, וּוֹעָנָ דָעָרָ גַּוְיִרְלָ פָּוֹן  
דיַ שַׁוּעָלָגָ אַיְזָן וּוֹירְקָלָעָכָ גַּעֲלִיְיָזָטָ גַּעֲוּאָרָן:

דעם 7-טנ פיעוראל 1927 יאר האט די ויגירונג פון דער פראלעטהרישער מאכט אין אוקראינע אroiיסגעטראגן איר היטטארישע באشتימונג וועגן דנייעפערבי. בלויין אין די באדינゴנגען פון ראטנמאכט, פון פלאז בעוזער סאציאליתישער ווירטשאפט, איז מעגלעכ געווונ צו פארוירקלעכג אזו קאלאסאלע אונטערנוונג, ווי דער דנייעפערבי, וואס איז פיערלעכ געהפנט דעם 10 אוקטיאר בער 1932 אונ האט באקומוונג דעם נאמען „דנייעפרישע עלעקטראישע הידראיסטאנציג אפ לעניבס נאמען“ („דנייעפרהעס“).

„גיטא איזינגע פעסטונגגען, וואס באַלשוועויקעס זאלג זי ניט קאנען אײַנעםען“ — דידזוקע ווערטער דעם כי סטאלינס זינען דאָכ געזאגט געווארן ניט אינדער וועלט אריגן.

אין 2 יאר ארום נאָכ דער רעגירונג באشتימונג, אפ דער סעסיע פון וווצ'יק, וואס איז פֿאָרגעקוּמוּן אָפְּנְדְּנִיעֵי פערבי גופע, האט כי סוכאָמלין אין זיין וואָרט שוין געקאנט פֿעַטְשְׁטָעלְג, אֶז:

„די מעכטיקע סאציאליתישע מי האט שוין באָ קעמאָפְּט דעם בושעווודיקן דנייעפער אונ אין אָגרוֹיַּה סער מאָס אִם פֿאָרְקָאָוּוּט אין בעטָאנ אָונ אַינְאַיְזָן“. אונ דאָס, וואס האט געקלונגגען ווי אָמִיסעלְע:

„מייט אָ בעטָאנְזְוָאנְט פון אַיְן ברעג צומ צוֹוִיְתָן, מיט אָה עֲפַלְיָה, וועלן מיר צוִיםָעָן דעם טִיכָּ. אָפְּ 37 מעטער וועט זיך אָנְבָהִיכָּן דאָס וואָסער אָונ וועט

פארטראינקען דעם דנייעפער. דער דנייעפער אינן זיין  
GANZHEMER לענג ווועט וווערנ אַ-שייפאגאנגייטיך. ברײַט  
וועלן זיך צעגיסגע די דנייעפער-זואסערן. זי' וועלן  
פארטראינקען בייז 16 טויזנט העקטאר ניט קײַן  
פֿרוֹכְּטֵפְּאָרָע עָרְד. זי' וועלן פֿאָרְטְּרִינְקְעָן קִיטְשְׁקָאָס  
אָוָן צוֹזָאמָעָן מִיט אַיִּם נָאָכָּב 2–3 צָעַנְדְּלִיק דֻּעָרְפָּעָר.  
דֻּעָרְפָּאָר אֶבְּעָר ווּעָט דָּא גַּעֲשָׂאָפָּג ווּעָרָב דיַּמְּעַכְּטִיקְּ  
סְּטוּ אִיבָּן דַּעְרָ ווּעָלָט ווּאַסְּעָרִיְּסְּטָאַנְצִיעָּ (הַיְּדָרָאָ-עַלְעָקָּעָרָאָלָּ). פֿוֹנְדָּאנְגָּעָט ווּעָט לוֹפְּגָּן עַנְּדָרְגִּיעָ  
פֿאָרָן דַּנְּיְעָפְּרִיְּ-קָאָמְבִּינְאָט, פֿאָרָן דָּאָנְבָּאָס, פֿאָר  
דַּנְּיְעָפְּרִאָפְּטְּרָאָזָסָק אָוָן פֿאָר דַּעְרָ סָאָצְּ-אַלְיְסְּטִישְׁעָר  
גּוֹוִיסְּ-זָאָפְּרָאָזְּשִׁיעָּ, —

אייז עס בא היינטיקן טאג שיינ געוווארן אַ לעַבְּנַ-פְּאָקָט.  
דעם 28 מְאַרְט 1932 האָפָּן די דַּנְּיְעָפְּרִיְּ-אַרְבְּעַטְעָר,  
אָוָן צוֹזָאמָעָן מִיט זי' דַּעְרָ גַּאנְצָעָר אַרְבְּעַטְעָר-קְלָאָס אָוָן  
אַלְעָ אַרְבְּעַטְנְדִּיקָע, גַּעֲפִיְּעָרָט דַּעְמָ אַנְטְּשִׁיְּדַעְנָעָם זִיג אָפָ  
דַּעְרָ הַרְעַבְלִיעָ: מַעַּה אָטָּה פֿאָרְעַנְדִּיקָט בְּעַטְאָנִירָן די "קָאָמָ"  
פֿוֹנְגָּן דַּעְרָ הַרְעַבְלִיעָ.  
דַּעְמָ וְ-טָנוּ מַיִּי 1932-טָנוּ יָאָר — הָאָט די דַּנְּיְעָפְּרִישָׁע  
הַיְּדָרָאָ-עַלְעָקְטְּרִישָׁע סְּטוּאַנְצִיעָּ דְּעַוְילָאָנְגָּט דַּעְמָ עַרְשָׁטָן  
שְׁטְרָאָמָ פֿוֹנְגָּן די עַרְשָׁטָע אִירָעָ דְּרִיעָ טְרָבִּינְעָס; גְּלִיְּכְּצִיעִיטִיק  
הַיְּבָנָן אָבָּאָרְבָּעָטָן בָּאוֹזְנְדָעָרָע זָאוֹאָדָן אָוָן צָעָכָן פֿוֹנְגָּעָם  
גִּיגְאַנְטִישָׁן דַּנְּיְעָפְּרִיְּ-קָאָמְבִּינְאָט.  
דַּעְמָ 10 אַקְטְּיָאָפָּעָר 1932 האָפָּן שיינ גַּעֲרַבְעָט 5 מַעַכְּ  
טִיקָּע טְרָבִּינְעָס.

## א טיל פונעם „גָּאָעַלְרָאָ“-פלאן

דער געדאנק וועגן דנייעפערבי איז אופגעשוומען נאכ איבג 1921-טנ יאר אינ פראצעס פון אויסארבעטן דעם באוועסטן „גָּאָעַלְרָאָ“-פלאן (דאס איז דער ערשטער סאציאליתישער 10-יאריקער פלאן פון עלעקטרייפיצירן דאס ראטבלאנד). דנייעפערבי איז דער גראטער אַבִּיעַקְט פונעם „גָּאָעַלְרָאָ“-פלאן.

— דאס איז אונדזער צוויתע פארטוי-פראגראם,— אזי האט לעניין כראקטעריזיט דעם „גָּאָעַלְרָאָ“-פלאן. אזה קאלאסאלן באטיט האט די פארטוי אוב איר פירער לעניין שיינן דאן, אינ די שווערטשטער יארן פון הונגער, קעלט און רוגנירונג, צוגעגעבן דעמדאזיקן פלאן.

— ראנטמאכט פליוס עלעקטרייפיציע פונעם גאנצן לאנד איז — קאמוניזם! — אזי האט לעניין אונטערגע שטרײַכט דעם קאלאסאלן באטיט פון דער עלעקטרייפי-קאציע אינ אונדווער סאציאליתישער בווונג.

וואוועסט, האבן מיר דעם „גָּאָעַלְרָאָ“-פלאן שיינ. בא היינטיקן טאג אויסגעפילט, אונ צום סָאָפֶן 1932 יאר וועלן מיד אים וווײַט אַרְיְבָּעַרטִיכִּיגְּן.

לענינס ווערטער ווערבן פֿאַלְשְׁעַוּוֹיסְטִישׁ פֿאַרוֹוָאנְדְּלַט אינ טאט: די VIIIX פֿאַרְטְּיִיךְאַנְפְּעַרְעַנְצָהּ האט באשלאָסָן, איז צום סָאָפֶן צוּוִיְּטָן פֿינְפְּיאָר זָאָלָן מִיר אויסארבעטן בא אונדז אינ לאנד עלעקטראָענְרָגְּיָעּ בֵּין 100 מיליארד קִיְּדָהּ לאוואָטְּרָשָׁא (אַג 1931 יאר איז גַּעֲוָעָן 10 מיליארד קִילְּאָ). ווֹאָטְּרָשָׁא).

אין די באשלוּסָן פון דער XVII פֿאַרטִיִּי-קָאנְפּעֶרֶעֶנֶץ  
ווערגן דִּידָאָזִיקָע שְׁטוּרְמִישָׁע בְּאַלְשֻׁוּוֹיסְטִישָׁע וּוּוּקְסִי-  
טְּעֵמֶפְּנָ אָפְּנָ פְּרָאָנָטָ פָּוָן עַלְקְטְּרִיפִּיקָאַצִּיעָ דּוּרְקְלָעֶרֶט אָזִוִּי:

„אָ גָּאָר וּוִיכְטִיקָעָר עַלְמָעָנֶטָּ פָּוָן דּוּרָ טְּעֵכְנִי-  
שְׁעָרָ רַעֲקָאנְסְטְּרוּקְצִיעָ פָּוָן דּוּרָ פָּאַלְקְסְוּוּרְטְּשָׁאָפְּטָ אַיזָּ  
דָּאָס שָׁאָפְּנָ אָ גָּאָר נִיְּיעָ עַנְעָרְגָּעְטִישָׁע בְּאֹזֶעֶן,  
וּוּאָס שְׁפָאָרֶט זִיכָּר אָנָּ אָפְּ דּוּרָ בְּרִיטְסְטָאָרָ עַלְקְטְּרִי-  
פִּיקְאַצִּיעָ פָּוָן דּוּרָ אַינְדוּסְטְּרִיָּעָ אָוָן פּוֹגָעָם טְּרָאָנָסָ  
פְּאָרֶט אָוָן אָפְּ דּוּרָ בְּעַהְאָדְרָאָגְעָדִיקָעָר אַיְנְגְּלִידְעָ  
רוֹנְגָעָ פָּוָן עַלְקְטְּרָאָעַנְעָרְגִּיעָ אָיָן דּוּרָ לְאַנְדוּזְוִירְטָ  
שָׁאָפְּטָ.

צּוֹגְלִיכָּ מִיטָּ דּוּרָ סָאַוּוּטִישָׁרָ מַאְשִׁינְבּוּזָנָגָ, וּוּאָס  
שְׁפִּילְטָ „דִּי פִּירְנְדִּיקָעָ רָאָלָע אַינְעָם פְּאַרְעָנְדִּיקָנָ דִּי טְּעֵכְנִי-  
נִישָׁעָ רַעֲקָאנְסְטְּרוּקְצִיעָ פָּוָן דּוּרָ גָּאנְצָעָרָ פָּאַלְקְסְוּרְטִי-  
שָׁאָפְּטָ“, — קָוָמָטָ אלָס גָּאָר וּוִיכְטִיקָעָר עַלְמָעָנֶטָּ פָּוָן דּוּרָ  
דִּידָאָזִיקָעָר טְּעֵכְנִישָׁר אַיְבְּעָרְבּוּזָנָגָ — דִּי נִיְּיעָ עַנְעָרְגָּעְטִישָׁע  
בְּאֹזֶעֶן.

די דְּגַיְעַפְּרִישָׁע הִידְרָאָעַלְקְטְּרָאָצְעַנְטְּרָאָלָ, וּוּאָס אַיזָּ שְׁוִינָ  
פְּאַרְעָנְדִּיקָטָ, אַיזָּ אָנָּ אַנְגְּלוּזְעָנְגָעָרָ טְּיִילָ פָּוָן דּוּרְדִּידָאָזִיקָעָר  
עַנְעָרְגָּעְטִישָׁר בְּאֹזֶעֶן, וּוּאָס וּוּעָטָ מִיטְהָעָלָפָן טְּעֵכְנִישָׁ אַיִּ  
בְּעַרְצּוּבּוּזָנָגָ אַונְדוּזָעָרָ סָאַצְיָאַלְסְטִישָׁעָ פָּאַלְקָוּרְטִישָׁאָפְּטָ  
פָּוָן גָּאנְצָנָגָ רָאָטְנְפָאָרְבָּאָנָדָ, אָוָן בְּאַזְוּנְדָעָרָסָ פָּוָן רָאָטָנוּ-  
אָוּקְרָאָיְנָעָ מִיטָּ אִירָעָ קָאָלָאָסָאָלָעָ וּוּמִיטָּ נָאָכָ נִיטָּ אָוִיסְגָּעָ  
נוֹצְטָעָ מַעְגָּלְעָכְקִיְתָןָ, סְמִי אָיָן דּוּרָ אַינְדוּסְטְּרִיְעָלָעָרָ בְּוּזָנָגָ,  
סְמִי אָיָן דּוּרָ לְאַנְדוּזְוִירְטִישָׁאָפְּ.

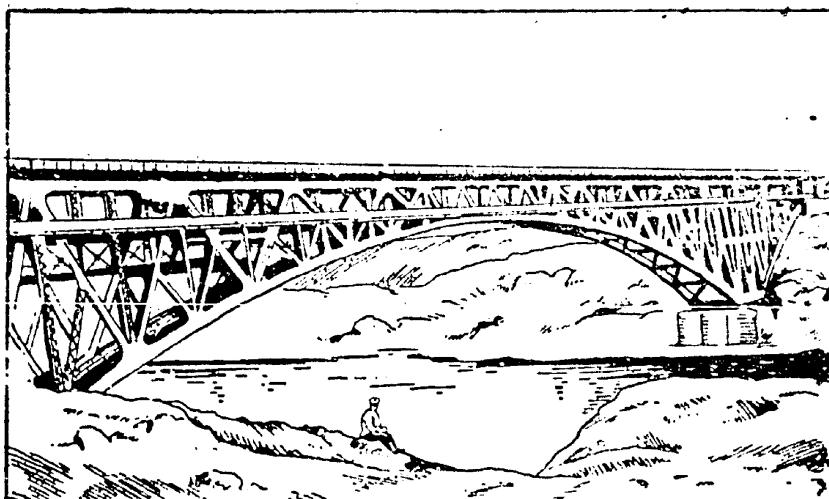
מייטן אָנהִיַּבְנָ אַרְבֶּעָטָן פּוֹנְעָם דְּנוּיַּעֲפָרְבּוֵי וּוּאַקְסָט אָרוּס  
פְּאַדִּיְּתְּנְדִּיק דָּאָס סְפֻּצִּיפִּישׁ גְּעוּווִיכְטָ פּוֹנָ דָעָר אָוָקְ  
רָאִינִישָׁעָר אַינְדוּסְטְּרִיעָ אִינְ דָעָר סִיסְטָעָם פּוֹנָ דָעָר  
אַלְפְּאַרְבְּאַנְדִּישָׁעָר פָּאַלְקְסּוּוּרְטְּשָׁאָפְט, סַע עַפְעַנְעַן זִיכְ פָּאָר  
אָוְקָרָאַיְנָעָ דִּי רִיכְסְטָע אַוִּיסְזְיכְטָן: אִיר אַינְדוּסְטְּרִיעָ, וּוּאָפְ  
בָּאַקְוּמָט אִיצְטָ אַנְיָע עַגְעַטְשָׁע בָּאוּז (כּוֹצְבָּן דָּאַנְכָּאָס—  
דִּי דְּנוּיַּעֲפָרִישׁ הַיְּדָרָאַסְטָאַנְצִיעָ), בָּאַקְוּמָט קָאַלְאַסְאָלָעָ מְעָגָ  
לְעַקְמִיטָן פּוֹנָ וּוּיְטָעְדִּיקָעָ שְׁטוּרְמִישָׁעָ אַנְטוּוּיקְלוֹנָג.  
אוּיכְ דִּי לְאַנְדוּוּרְטָשָׁאָפְט בָּאַקְוּמָט דִּי מְעַגְלָעְכְּקִיטָזְ זִיכְ צָו  
רַעַקְאַנְסְטְרוּוּרָגָן אָפְט אַרְיְיכְעָרָעָ טַעַכְנִישָׁעָר בָּאוּז.

**דָּאָרָט, וּוּ קִיטְשָׁקָאָס, דִּי דִּיְּטְשִׁישׁעָ קָאַלְאַנְיָע...**

ברִיְטָהָאָט זִיכְ צְעוּוֹאָרְפָּן דְּנוּיַּעֲפָרְבּוֵי. עָרָכָאָפְט אָרוּם  
אַ שְׁעַטְעַכָּ פּוֹנָ 25 קוּוֹאַדְרָאַטָּ-קִילָּאַמְעַטָּע. קִיטְשָׁקָאָס—  
אַזְוִי הַיִּיסְטָ דָעָר יִשְׁעָוָו, דִּי גְּעוּוֹזְעַנְעָ דִּיְּטְשִׁישׁעָ קָאַלְאָ  
נְיָע, אָרוּם וּוּלְכָעָר דִּי בְּרוּיָנָג אִין זִיכְ פָּאַנְאַנְדָּרְגָּעָוּאָקָסָן.  
אָפְעָרָ פּוֹנָ קִיטְשָׁקָאָס אִין שְׂוִינָן וּוּיְנִינִיק וּוּאָס גַּעֲפְּלִיבָן: דָעָר  
גְּרָעְסְטָעָר טִילָּ זִינְעָר לִיגָּטָ שְׂוִינָנָגָן בָּאַגְּלִיכָּמִיטָ צָעַנְדְּלִיקָעָר  
'אַנְדָּעָרָעָ דְּעַרְפָּעָר אַונְטָעָר דִּי וּוּאַסְעָרָן פּוֹנָ דְּנוּיַּעֲפָרָ, אָוָן  
וּוּעָנָ דִּי קִיטְשָׁקָאָסָעָר אַלְטָעָ אַיְנָוּוֹוִוִּיגָעָר גַּיְעָן אַיְפָעָרָ דָעָר  
הַרְעַפְּלִיעָ פּוֹנָ אַיְנָ פְּרָעָג אָפְנָ צְוּוּיָּתָן, קוּקָן זִיכְ זִיכְ אָרוּם  
יעַדְן מָאָלָמִיטָ בָּאוּוֹנְדָעָרָוָגָן אָוָן טִיְּטָלָעָן מִיטָ דִּי פִּינְגָעָר  
עַרְגָּעָץ אַיְנָמִיטָן פּוֹנָ דָעָר דְּנוּיַּעֲפָרְ-טִיפְעָנִישׁ:

— אָט דָא אִיז פְּרִיאָר גְּעוּוֹגָן דָאָס הַזְּיָן מִינְגָס!  
— אָט דָאָרָט אִיז גְּעוּוֹגָן דָעָר טַעַטָּעָר, וּוּוּעַרְשָׁטָ אִין

1929 טנן יאָר האָט געפֿירט אַיר אַרבעט די ווֹצִיךְ-סֻטּוּי  
אָפָּן דְּנוּיעָפְּרָבּוּי!  
וועג מיר רַיְידָן ווועגן דְּנוּיעָפְּרָבּוּי, האָפָּן מיר אַינְזִינְעָן  
נִיט פְּלוּיזָן דִּי הַרְּעֵבְלִיעַ מִיט די שְׁלִיוֹזָן אוֹב די הַידְרָאָזֶן  
על עַקְתְּרָאָצְעָנְטָרָאָל. אַינְגָּאָשְׁטָאנְד פָּזָן דְּנוּיעָפְּרָבּוּי גַּיְתָּן



קייטש קאסָעָר ברַיק, וואָס אַיז פָּאַרטְּרוּנְקָעָג גַּעֲוָאָרָן

אוֹיכָ אַרְדִּין דָּעַר גַּרְוִיסָעָר דְּנוּיעָפְּרָבּוּי-קָאמְפִּינְאָט — אַ רְיִי  
זָאוֹוָאַדְּנוּגִיגָּאָנְטָן, די קִינְפְּטִיקָעַ גַּעֲבְּרוּכְּעָרָס פָּוָן דָּעַר  
דְּנוּיעָפְּרָי שָׁעָר עַנְעָרְגִּיעַ, די אַיבְּרָגְעָבְּ-לִינְיָעַ אוֹב די שְׂטָאת  
גַּרְוִיסְ-זָאוֹפְּאָרָאָזְיַע.

דָּאָרִיט, אָפָּן רַעֲכָטָן בְּרַעְגַּ, עַטוֹּאָס נִידְעָרִיקָעַר פָּוָן דָּעַר  
הַרְּעֵבְלִיעַ, גַּעֲפִינְט זִיכְּ דִּי הַיְּדָרָאִיסְטָאנְצִיעַ אַוְן די אַיבְּרָהָמִין  
גַּעֲבְּנְדִּיקָעַ סְוּבְּסְטָאנְצִיעַ.

אָפָן לִינְקָן בַּרְעָג, 25—26 קִילָּאָמֶטֶר פּוֹנָן אַלְטִיזָאַן  
פָּאָרָאָזְשִׁיעַ, גַּעֲפִינְט זִיכְּ דָעֵר דְּנוּיְעָפָעַר קָאָמְבִּינְאַט אָוִיכְ  
דֵּי נִיְּעַ כָּאָצְיאָלִיסְטִישָׁע שְׁטָאַט.  
בַּיְּדַע בְּרָעָגְן פּוֹנָן דְּנוּיְעָפָעַר וּוּעָרָגְן פָּאָרִיְּנִיקְט דָוָרָכְ דָעֵר  
הַרְּעַבְּלִיעַ אָוִיכְ דָוָרָכְ דָעֵם נִיְּעַם בְּרִיךְ, וּוֹאָס אִין אַרְיִידְ  
בְּעַרְגּוּוֹאָרְפָּגְן אִיבָּעַר דָעֵם אַלְטָגְן אָוִיכְ נִיְּעַם דְּנוּיְעָפָעַר  
בָּאָמְ אַינְדוֹל כָּאָרְטִיצָע.

**א פְּרָאָדוֹקְט פּוֹנָן אַנְטְּשִׁיְּדַעְנָעָם קָאָמְפְּ**  
דֵּי סָאָצְיאָלִיסְטִישָׁע מֵהָאָט בָּאָקָעָמְפְּט דָעֵם בּוּשְׁעוּוֹדִיקְן  
דְּנוּיְעָפָעַר.

אָוִיכְ פָּאָרְגָּלִיכְנָן דֵּי בּוּיְוָגְן פּוֹנָעָם דְּנוּיְעָפָעַר קָאָמְבִּינְאַט  
מִיְּטַ דָעֵר הַרְּעַבְּלִיעַ, אִין נִיטְ גַּעֲקוֹקְט אָפְּ דָעֵר נִימְסְטָעַר  
אָוִיכְ קָאָמְפְּלִיצְרְטָעַר טַעֲכְנִישָׁעַר אָוִיסְטָאָטוֹנָגְ פּוֹנָן דֵּי  
זָאוֹאָדָןְגִּיגָּאָנְטָגְן, אָוִיכְ בִּיכְלָאָל אָפְּ דָעֵר קָאָמְפְּלִיצְרְטָקְמִיטְ  
פּוֹנָן דְּעַרְדָּאָזְיִקְעָר בּוּיְוָגְן, אִין דָאָכְ דֵּי לְעַצְטָעַ אָרְבָּעַט אָסָאָכְ  
פָּאָשְׁעַטָּעַר, אִיְּדָעַר דָאָס בּוּיְעַן דֵּי הַרְּעַבְּלִיעַ, וּוַיְלָ דָאְ אִין  
אָוִיסְגָּעָקְומָעַן הָאָבָּגְן צָוְ טָאנְ מִיטְ דָעֵר וּוּאָסְעַרְ-סְטִיבְיָעַ, מִיטְ  
דֵּי שְׁוּוּעָרָעְ קָאָמְפְּלִיצְרְטָעְ אָרְבָּעַטְ פּוֹנָן אַיְּנְצִוְיָמָעַן דָעֵם  
דְּנוּיְעָפָעַר.

דָעֵר גְּרוֹנוֹטְ-עַלְעַמְעַנְטָ פּוֹנָן דָעֵר בּוּיְוָגְן אִין דֵּי הַרְּעַבְּלִיעַ,  
דִּידָּאָזְיִקְעַ הַוִּיכְעַ, לָאָנְגָּעַ אָוִיסְבָּעַטְאָנְיִרְטָעַ וּוָאָנְטָ, וּוֹאָסְ  
צְוִימָט דָעֵם דְּנוּיְעָפָעַר אָוִיכְ זִינְעַ וּוּאָטְעָרָגְ, הַאָלָט זִיְּ אִין  
אִירָעַ הָעָנְטָ אָוִיכְ רַעְגּוֹלִירַט זִיְּ, וּוּאָרְפְּנָדִיקְ דֵּי קְרָאָפְּט זִיְּ  
עַרְעַ, דָאָגְ וּוֹעָגְ זִי אִין קְלֻעְנָעַרְ, מַעַרְ אִין דָעֵר זִינְטָ פּוֹנָן  
דָעֵר סְטָאָנְצִיעַ, אָוִיכְ דָאָגְ, וּוֹעָגְ עַס אִין פָּאָרָגְ אִיבָּעַרְיקָעַ

קראפט, צו אונ דורך די אויסגעטאנירטער "פראליאטן"  
—דורך דער "קאמ".  
גאָר ניט ליעיכט האָט זיך אַינגעגעבעג אַיבערצּוצּוּמָעָן  
דעַם דנייעפֿער.

עס איז אויסגעקומוּן אַפְּצּוּפִּירֶן די וואָסֶעֶר פרֵיעֶר אַינְ  
איַנְ זַיִת, שפַּעֲטָר אַינְ אַ צּוֹוִיטָר, אַונְ אַזּוּידָאָרָום שאָפָּן  
אַ מַעְגַּלְעַכְקִיָּט אַוּוּקְצּוּלִיָּיגָבּ דַּעַם בְּעַטְאַגְּעַנְעַמְּ פָּונְדָּאָ  
מענט פָּונְ דַּעַר הַרְעַבְלִיעַ. באָזְוַנדָּעָרָס שָׁוּעוֹר אַבָּזְ אַוִּיסְגָּעַ  
קוּמוּן צוֹ אַרְבָּעָטָן אַינְ דַּעַר מִיטּ פָּונְגָעָמְ טַיְבָּ, וּווֹ דיּ טִיפְּ  
קִיטּ פָּונְ דַּנְיַעַפְּרָ דַּעַרְגְּרִיכְטָ פִּין 12 מַעַטָּר.

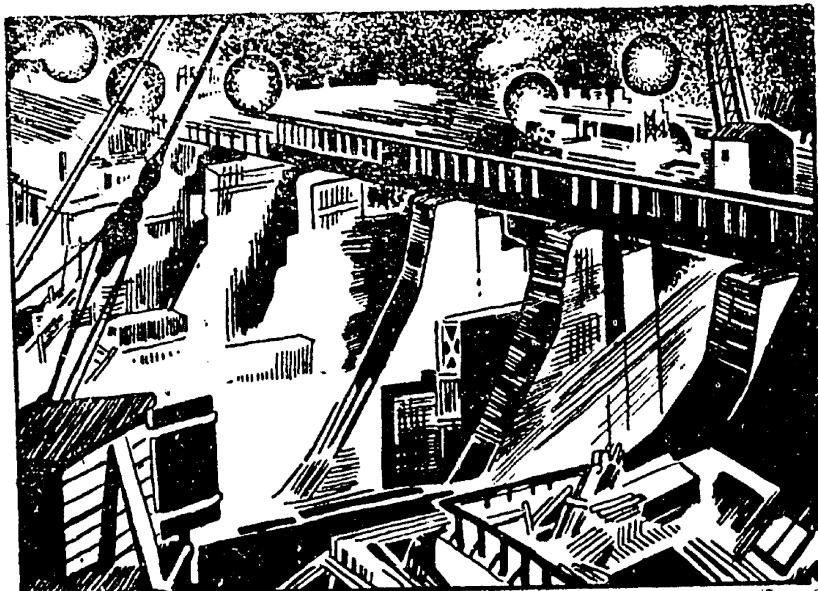
עס איז אויסגעקומוּן צוֹ באַהֲרָשָׁן אַונְ אַנְצְּפִּיאָגָן די  
אַמְּעָרִיקָאנִישָׁע בְּעַטְאַנִּירְטָעָמָּפּ. אַונְ וּוֹעַן אַיְנָעָמְ פָּוּן  
דיּ לְעַצְּפָּעָ כָּאָדָּשִׁים פָּוּן 1929-טָן יָאָר האָט מעַן באָזְוַן  
אוּיסְצּוּבְּעַטְאַנִּירָן בִּין 57 טְוִיזָּנְטָ קּוֹבִּישָׁע מַעַטָּר, האָט דָּאָס  
אַרְזִיסְגָּעָרָוּפָן אַגְּרוּסָעָמְ רְפִּיְדָּ, וּוַיְיל דָּאָס האָט באַטִּיטָּן, אַזְ  
מִיר האָבָּן אַנְגָּעִיאָגָט דיּ אַינְטָעָנְסְיוּקִימָט, וּוֹאָס סֻעָּה האָבָּן  
דיּ צָאָפְּנִ-אַמְּעָרִיקָאנִישָׁע פָּאַרְיִינִקְטָעָ שְׂטָאָטָן (54 — 65  
טוּזָּנְטָ קּוֹבִּישָׁע מַעַטָּר). דָּעָרָוּפָן אַפְּבָּרָה האָבָּן זִיכְרִיְאָגָן  
יעָרָסָ פָּונְ דַּעַר הַרְעַבְלִיעַ נִיטְאַפְּגַּעַשְׁטָלָלָט: אַדָּאָנָק זַיְעָר  
עַגְּטוֹזִיאָזָם אַונְ אַדָּאָנָק דיּ נְמַעָּס אַצְּצִיאִיסְטִישָׁע אַרְבָּעָטָ  
אַונְ בְּרִיְ-מַעְטָאָדָג זַיְנָעָן דיּ טְעַמְּפָנָ אַנְגָּעָוּוּאָקָסָן אלְצָ מַעַר  
פָּוּן טָאגּ צוֹ טָאגּ, פָּוּן כּוֹידָעָשָׁ צוֹ כּוֹידָעָשָׁ: אַיְזָן סְעַנְטִיאָ-  
בָּעָר 1930 יָאָר אַיְזָן גַּעַשְׁלָאָגָן גַּעַוּאָרָן אַ רְעַקָּאָרָד פָּוּן  
88500 קּוֹבָּאַמְּעָטָר, אַיְזָן צּוֹוִיטָן כּוֹידָעָשָׁ — אַיְזָן אַקְצִיאָבָּעָר  
אַיְזָן דַּעַרְגְּרִיכְטָ גַּעַוּאָרָן אַ נָּאָכָן נִיטְ גַּעַהְעַרְטָר אַינְ דַּעַר  
וּוְעַלְטָ רְעַקָּאָרָד — 110 טְוִיזָּנְטָ קּוֹבָּאַמְּעָטָר.

אָפַ ווַיְפַלֵּ דִי בָּאַלְשׁוֹוִיסְטִישׁ עַטְמָפָן אַינְ דָעַר בְּעַטָּאנְ אַרְבָּעַט זַיְנָעַב שְׁטוּרְמִישׁ גַּעֲוָאַקְטָן, קָאנְ מַעַן זַעַן פֿוֹן פָּאַלְגָּנְדִיקָן: אַינְ יוֹנִי 1929 יָאָר פְּלָעַגְטָ מַעַן אַוִּיסְפְּעַטְאַנְיָרָן פָּאָר אַמְעָלָעָס 17 קוּבָּאַמְעָטָעָר; אַינְ יוֹנִי 1930 יָאָר פְּלָעַגְטָ מַעַן שְׂוִין אַוִּיסְפְּעַטְאַנְיָרָן צּוֹ 1618 קוּבָּאַמְעָטָעָר; אָנוֹ אַינְ אַקְטִיאָפָעָר — אַינְ דָעַם סָאָמָע שְׁטוּרְמִישׁן כּוִידָעַשׁ פֿוֹן 1930 יָאָר — 3568 קוּבָּאַמְעָטָעָר.

אוֹן אֶזְוִי, פָּאָרְגָּרְעָסְעָרְנְדִיקָן אַלְצָ מַעַר דִי טַעַמְבָן אַינְ דָעַר אַרְבָּעַט, הָאָבָן דִי אַרְבָּעַטְעַרְ-בְּעַטָּאנְיָרָעָר אַפְּגָעָהַאלְטָן זַיְעָר גְּרוּיסְטָן נִיצְאָכָן: אוֹיסְגָּפְילָט זַיְעָר יְעַרְלָעָכָן אַנְטָה קָעָגְנְדִיקָן פְּלָאָנָן פֿוֹן 500 טַוִּיזְנָט קוּבָּאַמְעָטָעָר בְּעַיְתָה נִילְוָתָן פְּלָאָנָן פְּוֹנְגָעָם טַעַרְכָּאָט פֿוֹן דְּנִיעָפְעָרְבָּוִי הָאָטָט אָנְ. (לְוִיטָן פְּלָאָנָן פְּוֹנְגָעָם טַעַרְכָּאָט אַינְ 1930 יָאָר 350 טַוִּיזְנָט מַעַן גַּעַזְאָלָט אַוִּיסְפְּעַטְאַנְיָרָן אַינְ 1930 יָאָר 350 טַוִּיזְנָט קוּבָּאַמְעָטָעָר. דִי בּוּיְ-פָּאָרְוּ-אַלְטָוָנָגָה הָאָט דָעַם פְּלָאָנָן פָּאָרָה גְּרָעָסְעָטָר פְּרִיעָר בְּיֵז 417 אוֹן שְׁפָעָטָעָר בְּיֵז 427 טַוִּיזְנָט קוּבָּאַמְעָטָעָר. דִי אַמְעָרִיקָאנָעָר הָאָבָן סְקָעָפְטִישׁ זַיְכָבָאַצְוִיגָן צּוֹמָדָאָזִיקָן פְּלָאָנָן). דָעַר זַיְגָפָן דִי אַרְבָּעַטָּעָר הָאָט בְּאַ-טְּיִיטָה, אוֹ מִיר הָאָבָן דְּעַרְיָאָגָט אוֹן אַרְיְבָעְגָּעָיָאָגָט דִי קָאָפִיטָאַלִּיסְטִישׁעָלְעַנְדָעָר אָפָן בְּעַטָּאנְיָרְ-פָּרָאנָט. אָפָן 1931—1932 יְ-טָן יָאָר אַיְזָן גַּעַבְלִיבָן צּוֹ פָּאָרְעָנְדִיקָן 450 טַוִּיזְנָט קוּבָּאַמְעָטָעָר בְּעַטָּאנְ, אַבָּעָר אַינְ נָאָכָה מַעַר קָאָמְפְּלִיצְרָטָעָר בָּאַדְיְנָגְנוּגָעָן זַוִּי פְּרִיעָר.

עַס אַיְזָן אוֹיסְגָּעְקָומָעָן צּוֹ בָּאַקְעָמָפָן דִי פְּלִיסְעוֹדוֹדִיקִיטָה פֿוֹן דָעַר אַרְבָּעַטְ-קְרָאָפָט, וּזְאָסָה הָאָט זַיְכָבָאַצְוִיגָן צִיְיט אַינְ 1930 יְ-טָן יָאָר זַיְעָר גַּעַלְאָזָט פִּילְגָּה אָפָרְהָעָלְיָעָר אָנוֹ הָאָט גַּעַשְׁטָעָלָט אַינְ גַּעַפְאָר דִי בּוֹיְונָגָן. אָדָאנְקָ אַבָּעָר דָעַר

הויכער סאציאלייטישער באוועסטזוניקיט פונעם דנייע-  
פערבייךאלעקטיוו איז געפוייג געוואָרנ דער לאָונג  
וועגן כוּוֹן פֿוֹן יְעַדְן אַרְבָּעַטְנְדִּיקְן, פֿוֹן וּוֹאָס פֿאָר אַפְּרָאַ-  
פֿעַסְיַע עַר זָאַל נִיט זִינְג, צּוֹ קּוֹמָעָן אַפְּאַרְבָּעַטְן אַפְּ דָעַר



די הרעליע באנאכט

הרעליע. אוֹנְטָעֵר דָעַר אַנְפִּירְוֹנְג פֿוֹן דָעַר פֿאַרטִּיִּיְ-אַרְגָּאַ-  
נוֹאַצְיַע האָפָן די מַאסְבָּן אַרְגָּאַנְיִוְרֶט דָעַם גַּעֲזַעַלְשָׁאַפְּטָלְעָכְנָן  
פֿרָאַלְעַטְאַרְיָשָׁן בּוֹקְסִיר: 2 כָּאַדָּשִׁים צִיִּיט נַאֲכָאָנָן זִימִיּ-  
געַג טַוְיזָנְטָעֵר אַרְבָּעַטְנְדִּיקְעַ — טַאַקְעָרָס אָוָן מַאֲשִׁינִיסְטָן,  
אַנְגַּעַשְׁטָעַלְטָע אָוָן אַיְנוֹשָׁעָנְעָרָג, סְטוֹדָעַנְטָן אָוָן עַקְסָקוּרַ-

סאנטן, ביכלאל די גאנצע אַרבעטנדיקע באָפֿעלקערוועג פון דניעפערבוֹי אונ זאָפֿאָרָאֶזְשִׁיעַ—בּעֲרָאָשְׁ מֵיטֵן רַאֲאַנְגִּישֵׁן פָּאָרְטִּיִּי אָוָן פְּרָאָפִּיקָּאָמִיטָּעַט, גַּעֲגָנְגָעַן נָאָכָן אַרְבָּעַט טָאג זַיְעָדָן אַפְּאַרְבָּעַט אָפְּ דָעַר הַרְּעַבְּלִיעַ,—בִּיזּוֹאָנָעָן די אַרְבָּעַט קְרָאָפְּט הַאָט זַיְכְּ נִיט סְטָאָפְּלִיזְּרַט.

עַס אִין אוַיסְגָּעָקוּמָעָן אַסְאָכְ אָוִיסְצָוְשְׁטִינְ פָּוָן די פָּרִידִי לִינְגְּ-אוּבְּ הַאַרְבָּסְטִי-פָּאָרְפְּלִיְּצְוָנָגָעָן אָוָן דָּעְרָבִּיְּ זִיכְעָרָן די שְׁוִינְגְּ דָוְרְכָּגְעָפְּרִיטָעְ אַרְבָּעַטְן פָּוָן יַעֲטוֹוִידָן מַעֲגָלָעָכָן שָׁאָדָן. אָט, וּוֹאָס עַס דָּעְרָצִילְט וּוֹעָגָן דָעַם כִּטְעַ זִילְבָּעָרְשְׁטִינְ אַיְנָעָ פָּוָן די בְּעַסְטָע שְׁלָאָגְלָעָרְסִי-פְּרָאָרָאָבָן פָּוָן דָעַר הַרְּעַבְּלִיעַ,—וּוֹאָס הַאָטְדָּא גַּעֲרָבָעַט פָּוָנוּמְ עַרְשָׁטָן טָאג אָג: „דָּאָס אִין גַּעַוְעָן,—דָּעְרָצִילְט זַיְ—אִיבְּ הַאַרְבָּסְט 1931 יָאָרְ, בְּעַשָּׁס דָעַר פָּאָרְפְּלִיְּצְוָנָגְ, דָעַם 15-טָן דָעְקָאָפְּעָר, 12 אָזִיגָעָר בָּאָטָאָג, הַאָט זַיְכְּ דָּאָס וּוֹאָסָעָר אָנְגָּעָהוּיְבָן דָוְרְכָּצְרוּיְיסָן אַיְנְ-קָאָטָלָאָוָאָן. דָּאָס אִין צְוָנוּיְפָּגְעָפָלָגְן מִיט אָ גַעְפָּרְלָעָכָן שְׁטָאָרָם (אָפְּנָ שְׁוּוֹאָרָצָן יַאֲמָז זַיְנָעָן דָאָן אָוְנְטָעְרָגְעָגָנָגָעָן עַטְלָעָכָעָ שִׁיפָּן). אִין גַעַשְׁתָּאָנָעָן אָ דְרִינְגְּנְדִּיקָע אָוְפְּגָאָבָעָ: אוַיסְפָּאָמְפָעָן די וּוֹאָסָעָר פָוָנוּמְ קָאָטָלָאָוָאָן, פָּאָרְפְּעָ סְנִיקָן די „פָּעָרְעָמִיטְשָׁקָעָ“, אָוָן אָזְוִי-אָרוּם לִיקְוּוֹידִירָן דָעַם דָוְרְכְּרִיסָט. הָאָבָן די אַרְבָּעַטְרָ אָוְנְדוּזְעָרָעָ דָאָן אָרוּסְגָּעָוְיִזְגָּן אוַיסְעָרְגָּעְוְיִינְלָעָכָע הַעַלְדִּישְׁקִיט: פָּאָרְ 4 שָׁאָ זַיְנָעָן אָרְאָפְּגָעְוְוְאָרְפָּנְ גַּעַוְאָרָן אִינְ וּוֹאָסָעָר 3000 זַעַק מִיט זָאָמָד, אָוָן אִינְ מַעַשְׂעָכְ פָּוָן 2 מַעַסְלָעָס הָאָבָן מִיר אָוְמוֹפְּהָעָרְלָעָכְ גַעַשְׁתָּאָטָן זָאָמָד פָּוָן דּוֹנְקָאָרָן (פְּלָאָטְפָּאָרְמָעָס, וּוֹאָס קָעָרָן זַיְכְּ אַלְיָינְ אִיבְּעָרָ), אָוָן

פָּאָר דִּידָּאָזִיקָּע் צְוֹוַיִּי מַעֲטָלָעַת הֶאֱבָנָה מֵיר דַּעַמְּ דָּוְרָכָה-  
רַּיִּיס לִיקּוּוֹידִירָט.

„אַרְבָּעַטְן אָפָּ דַּעַר הַרְעַבְלִיעַ—דָּאָס אַיְּזָן  
אַזְאָכָּ פָּוָן עַרְעָוִי!—אָזָא מִינָּ לְאַזְוָנָג הַאַט גַּעַן  
וּוְאַרְפָּנָ אָונְדָזָעָר פָּאַרְטִּיִּיִּ-קָאַמִּיטָּעַט, אַגְּגָ דַּעַרְדָּאָזִיקָּעָר  
לְאַזְוָנָג אַיְּזָן טָאַקָּעָ גַּעַוּעַן דַּעַר פִּירְנְדִּיקָּעָר אַיְּנָ אָונְדָזָעָר  
דַּזְעָר אַרְבָּעַטְן. סִיאָזָן כָּאַרְאַקְטָעָרִיסְטִישָׁן, אַזָּ פָּוָן דִּי  
אַלְטָעַ אַרְבָּעַטְעַרְלִיקָּדְרָעָן אַיְּזָן קִיְּנָ אַיְּנְעָרָ פָּוָן דַּעַר  
הַרְעַבְלִיעַ נִיתָ אַוּעָקָן. דִּי סָאַצְיָאַלִיסְטִישָׁעַ אַרְבָּעַטְן  
פָּאַרְמָעַס זִינְעָנוּ בָּא אָונְדָזָן אַזָּיִ בְּרִיְתָ פָּאַנְאַנְדָּעָגָעָן  
וּוַיְקָלְטָן, וּוְיַזְעַלְטָן וּוְיַ.

אָונְדָזָעָר זִיגְ דַּעַרְקָלְעָרָט זִיכְ בָּאַזְוָנְדָעָרָס מִיטְ דַּעַר  
בָּאַלְשָׁוּוֹיִסְטִישָׁן פָּעַסְטָרָעָ אַנְפִּירְוָנָג פָּוָנְעָם פָּאַרְטִּיִּיִּ  
קָאַמִּיטָּעַט. דַּעַר כִּי לִיְּבָעַנְזָאָן, דַּעַר סָעַקְרָעַטָּאָרָר פָּוָן  
דַּעַר דָּנוּעַפְּעַרְבּוֹיִישָׁעָרָ פָּאַרְטִּיִּ-אַרְגָּאַנְיוֹאַצְיָעָ פָּלָעָג  
אַשְׁלָאָל מִיטְ צִימָטָ אַפְּלִיגָּן אָפָּ דַּעַרְ פָּוָיְוָנָג, אַפְּטָמָאָל  
בְּיִזְיָיָן אָפָ אָונְדָזָעָרָעָ פָּאַרְזָאַמְלָוָנְגָעָן אָוָן בָּאַרְאָטוֹןָ  
גַּעַן. זִינְ רִיכְטִיקָעָרָבָן בָּאַלְשָׁוּוֹיִסְטִישָׁעָרָ צָוָגָאָגָן צָוָמָן  
לִיְּזָן אַפְּטָמָאָל גַּאנְצָ שְׂוּעָרָעָ פְּרָאָגָעָסָ פָּלָעָגָטָ צָוָגָעָפָן  
מוֹנְטָעַרְקִיטָן אָוָן עַנְטוֹזְיָאָזָם דִּי סָאָמָעָ פָּעַסְיִמְסְטִישָׁן  
גַּעַשְׁטִימָטָעָן.“

אַפְּעָרָ נִיתָ בְּלוֹזָן מִיטְ דַּעַרְ וּוּאַסְעַרְ-סְטִיכִיכִיָּעָ אַיְּזָן אַוִּיסִ  
גַּעַקְומָעָן אַנְטְּשִׁיְדָן צָרָ קַעַמְפָנָן. עַס אַיְּזָן אוּיכָ אַוִּיסְגַּעַקְומָעָן  
צָוָ פִּירְנָ אַקְמָפָ קַעַגָּן דִּי אַפְּאַרְטָוּנִיסְטָן אָוָן נִיטְ-גָּלוֹזָן  
בָּעָרָס אָפָ דַּעַרְ פָּוָיְוָנָג.

עט דערצ'ילט דער סעקרעטאר פון פארטויי-קאמיטעט  
פונעם דנייעפערבי, כי ליבענען:

„נאיאבער אונ דעקאבער 1931 אונ יאנווואָר 1932  
יאָר זייןען געווועג די אנטשיידנדיקסטע כאדאָשים  
פון פארענדיקן די „קאמ“. איז גראָד אַינְ דִידָזְיקָע  
כאדאָשים אויסגעקומען דער פארטויי-אָרגאניזאָציַע  
זו ערעפּן זיך מיט באָזונדערס אָפְּאַרטוֹנִיסְטִישׁוּ שטיַּי  
מונגען. איינְיקָע אַינְשָׁענֶר-טַעֲכַנִּישׁ טוּרֶס האָפּנוּ  
געהאלטָג, אָז מֵיר ווּלְבָן באָוּזָן צוּ פָּאַרְעָנְדִּיקָן די  
„קאמ“ נִיט בֵּין דער פרַילִינְג-פָּאָרְפְּלִיעְזָוָנָג פון  
1932-טָנָן יָאָר, נָאָר נִיט פְּרִיעָר וּוּי אָוּגוּסְטָט כּוּידָעָשׁ,  
אונ דעריבּער האָט מעָן צּוּגָעַשְׁטָעלָט אָ פְּלָאָן אָפּ  
דעקאבער כּוּידָעָשׁ אָפּ 3,000 קִילָּאָמְעָטָעָר בעטָאגָן.  
עַמְעַס, דער הַידְרוֹאָטָעָכָיָפְּטִילָהָאָט פָּאָרְגְּרָעָסְטָעָט  
דעמדאָזִיקָן פְּלָאָן בֵּין 7,000 קִובָּאָמְעָטָעָר, אָבָּעָר די  
פָּאָרְט֊ויִי-אונְ פָּרָאָפִי-אָרְגָּאָנִיזָאָצִיעָס פּוֹנָעָם דַּנְיְיעָפְּרָבָּויִ  
זַיְנָעָן דַּעֲרוֹפָּן נִיט אַיְנָגָעָגָעָן. עַט אַיְזָן אָרוּסְגָּעָי  
שְׁטָעלָט גַּעֲוָאָרָן אָנְטָקָעָנְדִּיקָעָר פְּלָאָן: „נִיט  
וּזְיִנְיקָעָר פון 16 טְוִיזָנֶט קוּבָּאָמְעָטָעָר“. — אָוּבָּאָדָאָנָק  
דָּעָר רִיכְשִׁיקָעָר פָּאָרְט֊ויִי-שָׁעָר אַנְפִּירָוָנָג אָוּבָּדָעָם  
עַנְטוֹוַיָּאָזָם פָּוּנָה די בעטָאנְרָעָרט אַיְזָן אָיְנָ אָוּבָּעָר  
כוּידָעָשׁ אוּסְגָּעָפְּלִיט-גַּעֲוָאָרָן 18,000 קוּבָּאָמְעָטָעָר;  
אַיְזָן יָאָנְזָוָאָר אַיְזָן אַנְשָׁטָאָט 18 טְוִיזָנֶט פָּאָרְבָּעָטָאָגָיָרָט  
גַּעֲוָאָרָן — 22,400 קוּבָּאָמְעָטָעָר, אָוּבָּאָיְנָ פָּעָוָרָאָל —  
אַיְזָן די עַרְגָּסְטָעָו וּוּינְטָעָרָיָאָדִינְגָּוָנָגָעָן, נִיט גַּעֲקָוּקָט

אָפַדְ פְּרָעֶט, וַיֵּאָסֵה אֲפָגְ דָּעָרְגְּרִיכְטַ פִּזְ 25 גְּרָאָד,  
נִיטְ גַּעֲקוֹקַט אָפְדִּיוֹינְטַן, אָפְנְ אַיְזַן, אָפְדִּיְ קָאָרְקָאַסְטַן,—  
הָאֲפָנְ דִּיְ הָעָלְדָן פָּוָן דָּעָרְ סָאַצְיאַלִיסְטִישְׁעַרְ בְּוַיְוָנְגַ  
בָּאוּזְיַן אַוִּיסְצְׁוֹפְעַטְאַנְיִירַן 14 טְוַיְוָנְטַ קוּבָּאַמְעַטְעַרְ.

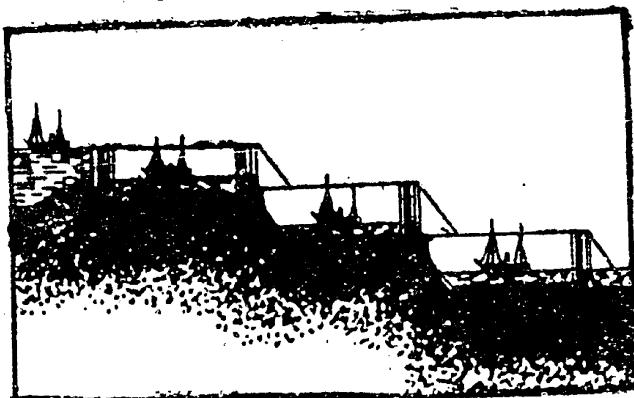
### וּוַיְ זַעַט אָוִיסְ דִּיְ הָרָעְבְּלִיעַ?

אָבְ הַוִּיכָעַ, אַוִּיסְגַּעְבְּעַטְאַנְיִירַטַע וּוֹאָנְטַ פָּוָן אַיְינְ בְּרָעְגַ  
צּוֹם צְוֹוַיְיַתְן, זַעַט זַיְ אָוִיסְ, וּוַיְ אַבְוִיְגַן. זַי אַיְזַן סְפַעְצִיעַל  
גַּעֲמָאַכְטַ גַּעֲוָאַרְגַן אַוִּיסְגַּעְבְּוִיְגַן, קָעְדִיְ צַוְ פָּאַרְקָלְעַנְעַרְבַן  
דָּעַם וּוַיְדָעְשָׁתָאַנְדַ פָּוָן דָּעַם גְּרוֹיְסַב וּוַאַסְעַרְ-שְׁטְרָאַם, בָּאַ  
זּוֹנְדָעָרָסְ דָּאָגַן, וּוֹעַנְ דָּאָסְ וּוַאַסְעַרְ קְוָמְטַ צַוְ. דִּיְ לְעַנְגַ פָּוָן  
דָּעַרְ הָרָעְבְּלִיעַ אַיְזַן בָּאַ 700 מְעַטְעַרְ, אַיְרְ הַיְיכְ—הַעֲכָעַר  
40 מְעַטְעַרְ. פָּוָנְדָעְרְוּיְיַתְןָסְ זַעַט דִּיְ הָרָעְבְּלִיעַ אָוִיסְ, וּוַיְ  
אַרְאַמְ מִיטְ פָּעַנְצְטָרְלָעַבְ. דָאָסְ זַיְנְגַעַבְ דִּיְ „פְּרָאַלְיָאַטְןְ“  
צְוַיְשָׁנְ דִּיְ וּוֹעַנְטַ („בִּיטְשָׁאַקְעַסְ“). דָוְרָכְ דִּיְ „פְּרָאַלְיָאַטְןְ“  
גַּיְיַטְ דָוְרָכְ דִּיְ „קָאַמְ“ פָּוָן דָּעַרְ הָרָעְבְּלִיעַ. דָוְרָכְ דָּעַרְ „קָאַמְ“  
פָּאַלְטַ דָּאָסְ וּוַאַסְעַרְ פָּוָנְעַמְ אַוִּיבְעַרְשָׁתָןְ בִּיעַפְ אַיְגַ אָוָןְ  
טְעַרְשָׁתָןְ. אַיְנְגִיכָןְ אַפְעָרְ וּוֹעַלְגַ אַיְנְ דִּיְ פְּרָאַלְיָאַטְןְ אַיְנְגָעַ  
אַרְדָנְטַ וּוֹעַרְגַ דִּיְ אַזְוִיְגָעְרְוָפְעַנְעַסְטָאַנְיִיְ-פָּאַנְצָעַרְסַ (שְׁטַשְׁטַןְ),  
אָוָןְ דָּאָנְ וּוַעַטְ זַיְבַ אַמְגָלְעַקְיִיטַ צַוְ רָעְגָלְרִינְ דָאָסְ וּוְאַ  
סְעַרְ פָּוָן אַוִּיבְעַרְשָׁתָןְ בִּיעַפְ לְוִיתְ דָּעַרְ בָּאַדְעַרְפָעַנְישַׁ פָּוָן  
דָּעַרְ הַיְדָרָאַסְטָאַנְצִיעַ.

אָוָןְ דָאָרְטַ אָפָנְ לִינְקָןְ בְּרָעְגַ, וּוֹזְ עַסְ עַנְדִיקְטַ זִיכְ דִּיְ  
הָרָעְבְּלִיעַ, הַיְיָבְטַ זִיכְ אָגְ דָּעַרְ שְׁלִוְןְ, דָעַרְ הָאֲפָנְ אַיְנְעַמְ  
אַוִּיבְעַרְשָׁתָןְ בִּיעַפְ, אָוָןְ דָּעַרְ אַוְנְטָעְרַשְׁתָעַרְ אַרְוִיְגָאַנְגִיְקָאַ  
נָאַלְ פָּוָנְעַמְ שְׁלִוְןְ.

## אויס שווולן — פרײַ דער דניעפער!

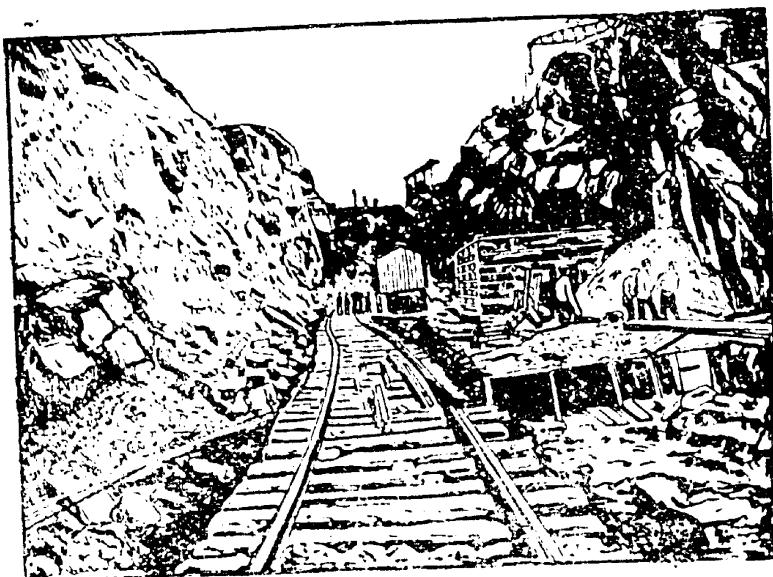
מיינן דורכפֿירן די הרעליג'ווערט ענדגיטליך געליאזט  
די פראגע וועגן די איזוּלָג, וואס יָרְנְלָאָג האָט מען זי  
ניט געקענט באָיגָן. אַנְהִיְּבֶּנְדִּיק פֿוֹן קִיטְשָׁקָס בֵּין דְּנִיעָז  
פרָפְּעַטְרָאָוָסְק, ד. ה. אִינְג דָּעַם טַיִּיל דְּנִיעָפָר, ווֹ די  
שווולן גַּעֲפִינְגָּן זִיכָּר, אִין דָּאָס וּוּאָסָעָר אָפְּגָעָהוּבָן אָפָּ  
אוֹאָהִיכָּ, וואס פָּאָרְטְּרִינְקָט די שווולן אָפָּ 2 מְעַטָּעָר די  
הִיכָּ. אַזְוִיְּ-אַרְוָם אִין דָּעַר בֵּין אַהֲרָן פָּאָרְשָׁלָאָסְעָנָעָר וּוֹאָ  
סְעָרְ-זְוָעָגָן פְּרָײַ גַּעֲוָאָרָגָן, די שִׁיפָּן אָפָּן דְּנִיעָפָר קָאנְגָּן  
גַּיְינְגָּן אַיְבָּעָר זִיכָּגָן גָּאנְצָעָר לְעָנָגָן.



וואָוָעָט אוּיְטָעָן דָּעַר שְׁלִיוֹן פָּאָרְטִּיקָעָרָהִיט

אַבָּעָר ווֹי וּוֹעָט זִיכָּגָן, וּוֹעָנְגָן די שִׁיפָּן וּוֹעָט דָּאָרְפָּן אַרְאָפָּ  
קוּמָעָן פֿוֹנְגָּעָם אַוְיְבָּעָרְשָׁטָן וּוּאָסָעָר אִין אָונְטָעָרְשָׁטָן? ווֹ  
וּוֹעָט זִי דּוֹרְכָּגִינְגָּן אָוָן וּוְיָאָזָוִי?

אויכַ דידא זיךָ פראָפלעָם איז געלִיזֶט. צולְיבַ דעם איז  
געשאָפַן געוואָרגַן דער אָזּוֹיגָעָרָפָעָנָעָר שלייזַ אָדָעָר קאָ-  
נאָל, ווֹאָס פָּאָרִיְינִיקַט פִּיְדָעַ בִּיעָפָן (זָעַ גַּעֲמָעַל).  
אָבָעָר אָזּוֹיוֹיַי דָּעַיַּה ווֹאָסְעָרִיְינִיוֹאַ פָּוֹנְגָעָם אוּבָעָרְשָׁטָן  
אוֹן אָונְטָעָרְשָׁטָן בִּיעָפָן איז נִיטְקִינוֹ אַלְצִינָעָר, איז דָּעַ



דָּרָטַט, ווּ עַס גִּיטְ דָּרָכְ דָּעַרְ שְׁלִיזַ

קָאנָאָל גַּעֲבָוִיט בָּאָרְגַּן-אָרָאָפַן אָנוֹ טִילְלַט זִיכְדָּעָרְבִּי אָפְדָּרִי  
קָאָמְעָרָעָס פָּוֹנַ פָּאָרְשִׂיְדָעָנָעָר הַיְבַּ. יְעָדָעַ קָאָמְעָרָעַ פָּאָרַ-  
שְׁלִיסַט זִיכְ מֵיטַ אַ צְוּוֹיְזִיתִיקַן טַוְיעַר.  
אַיצַט שְׁטָעַלְטַ אַיְכַ פָּאָרַ: וּוֹעַן דִּי שִׁיפְ גִּיטְ פָּוֹנַ ווֹאַ-  
סֻעַּר אָרָאָפַן, עֲפַנְתַּ מַעַן אָפַן פְּרִיעָרַ דָּעַם טַוְיעַרַ פָּוֹנַ דָּעַה

ערשטער קאמערע, די קאמערע פילט זיך אָג מיט וואסער,  
גלאיכט זיך אויס מיטן וואסער-ניאוֹא אַיגן אויבערשטן  
בייעפ, אונ דִ שיפ גײַט צומ צוּיִיטן טויער; מע עפנט דעת  
צווּיִיטן טויער אונ דִ צוּיִיטן קאמערע פילט זיך אָג מיט  
וואסער ביז דער נײַטיקער הייכ, אונ דִ שיפ גײַט צומ  
דריטן טויער; דאָ קומט פאָר דאסזעלביבע — אונ אָזוי,  
רעגולירנדיק דאס וואסער, קומט די שיפ ביסלעכזויין  
אראָפ אַיג אונטערשטן בייעפ פונעם דנייעפער אונ שויימט  
פרײַ וווײַטער לוּיט דעה נײַטיקיט.

וועג די שיפ גײַט פונ אָרוֹפ, דאנ וווערגן די קאמערעס  
אנגעפילט מיט וואסער ביז דער נײַטיקער הייכ מיט דער  
הילפ פונ אָ באָזונדערן וואסער-קאנאל, וואָס געפינט זיך  
אונטערן דעך פונעם שליוֹן.

די מעכטיקיט פונעם שליוֹן דרייקט זיך אויס אַיגן דריַי  
AMILIAN טאג אָנְלָאָדוֹנוֹג יערלעכ. דאס ווועט אונדוֹן אַיגן-  
שפֿאָרָן MILIANIKU מיטלעג.

אָבער דאס וויכטיקסע איז דאס, וואָס מיר וועלן  
דעַרְמִיט פָאַדְיַתְנְדִיק פָאַנְאַנְדְעַרְלָאָדָן דעַם אַיזְגָּבָאָן-  
טראנספֿאָרט.

אויס שׂוּעוּלָן! — דער דנייעפער איז פרײַ פֿאָר אָ ברְדִַיט-  
פָאַנְאַנְדְעַרְגָּעוֹוַיְקָלְטָן וואסער-פָאַרְקָעָר, אָונ אָפָן בָּאָדָן  
פּוֹנְ דָעַרְדָאָזְיַקָּעָר דָעַרְגְּרִיכְוָנָג וואָקסָן אוּיס די רְיִיכְסְּטָע  
פָעַרְסְּפָעַקְטִּיּוֹן פּוֹנְ פָאַרְפְּינְדוֹנוֹג דָוְרְכָן דָנְיִיעַפְּעָר, סְעִי אֵי  
גְעוּיִינִיק אַיג לָאָנד, סְעִי מִיט אוּיסְלָאָנד, פָרְיִעָר פֿאָר אלָץ  
מִיט די מִזְרָעַכְיַלְעַנְדָעָר, אָונ אַיג דָעַר עַרְשְׁטָעָר רֵיִי —  
מִיט טַעַרְקִי.

דאָס אלֶצֶ אַפְּעַר, וֹי גַּרְוִיס אָוָן וּוַיכְטֵיק עַס זָאָל נִיט  
זַיְגַּן, אִיז נִיט צַו פָּאָרְגְּלִיְיכְּנָמִיטָן קָאָלָאָסָאלְסָטָן בָּאַטְּיִיטָאָוָן  
נוֹצָן פֿוֹן דָּעַר דְּנִיעְפְּרִישָׁעַר הַיְּדָרָאַעֲלַעֲקְטָרָאַסְטָאַנְצִיעַ.

## אַ קְיָלָאָוָאָטָ-שָׁא — וּוַיְיִנְיקָעַר פֿוֹן אַקְאָפִיקָעַ!

די הַיְּדָרָאַעֲלַעֲקְטָרָאַסְטָאַנְצִיעַ גַּעֲפִינְט זִיכְר אִינְגְּ רַעֲכְטָן  
ברָעַג, עַטְוֹוָאָס נִידְעַרְיקָעַר פֿוֹנְעָם סָאָפֶרְהָבְלִיעַ, פֿוֹנְעָם  
אוֹנְטְּעַרְשָׁטָן בִּיעַפְּ.

דוּרכְ דָּעַר קָאָלָאָסָאלְעַדְרָ קְרָאָפְטָ פֿוֹנְעָם וּוַאֲסְעַרְפָּאַל,  
וּוְאָס עַס גִּיט דיַרְהָבְלִיעַ, וּוּעָרְטָ גַּעֲבְּרָאָכְטָ אִינְגְּ בָּאוּוּעַ  
גּוֹנְגָ דִּי גַּרְאָבְדִּיעַזְעַ מַאֲכִינְגָ פֿוֹן דיַמְעַכְטִיקְסְּטָעַ טְוֻרְבִּיַּ  
נָעַס אָוָן גַּעֲנַעַרְאַטְעָרָס, מִיט וּוּלְכָעַ עַס אִיז אוִיסְגַּעַשְׂטָאָט  
דיַסְטָאַנְצִיעַ.

אִינְגְּ אַנְגְּהִיבְ פֿוֹיְוָנְגָ הָאָטָ מַעַן פְּרָאַיְקְטִירְטָ, אַזְדִּי סְטָאָןָ  
צִיעַ וּוּעַט בָּאַשְׁטִיְינָ פֿוֹן 13- טְוֻרְבִּינְעָס מִיט אַמְעַכְטִיקְיִיטָ  
פֿוֹן 50 טְוַיְזָנָטָ מַעֲכָאַנְיִשְׁעַ פְּעַרְדִּ-קְרָאָפְטָ יְעַדְעָרָ. דִּי צְיִיטָ  
אַפְּעַר שְׁטִיטִיטָ נִיטָ, דִּי טְעַכְנִיקָ גִּיטָ פְּאָרוּסָ, בָּאוֹנְגַדְעָרָסָ  
אַינְגְּ עַבְּפִיטָ פֿוֹן הַיְּדָרָאַ-טְוֻרְבָּאַ-בְּוַיְוָנָגָ. אִיז דָּעַר עַרְשְׁטָעָרָ  
וּוֹאָרְיאָנָטָ שְׁפַעְטָעָרָ גַּעַנְדְּעָרָטָ גַּעַוּוֹאָרָנוּ: אַנְשְׁטָאָטָ 13  
וּוֹעָרָגָן אַזְוּקְגַּעַשְׁטָעָלָטָ בְּלוֹזָן 9 טְוֻרְבִּינְעָסָ, אַפְּעַר יְעַרְעָרָ  
פֿוֹן זַיִי מִיט אַמְעַכְטִיקְיִיטָ פֿוֹן 90 טְוַיְזָנָטָ מַעֲכָאַנְיִשְׁעַ פְּעַרְדִּ-  
קְרָאָפְטָ. פָּאָרְטִיקְעָרְהִיטָ, הַיְּסָטָ עַסָּ, וּוּעַט דיַ הַיְּדָרָאַסְטָאָןָ  
צִיעַ הָאָבָןָאָ מַעֲכָטִיקְיִיטָ פֿוֹן 810 טְוַיְזָנָטָ מַעֲכָאַנְיִשְׁעַ פְּעַרְדִּ-  
קְלָאָפְטָ, אַדְעַר 550—600 טְוַיְזָנָטָ קְיָלָאָוָאָטָ. דָּאָס וּוּעַט זַיִןָ  
אִינְגָ פֿוֹן דיַמְעַכְטִיקְסְּטָעַ הַיְּדָרָאַסְטָאַנְצִיעַסָ אַפְּדָעַר וּוּלְטָ.

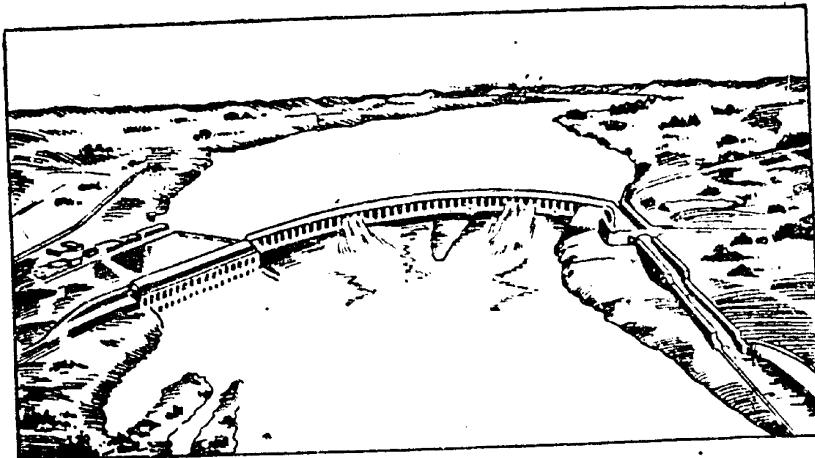
אַפְּלִיעַ דַּי בָּאוֹוּסֶטֶעֶן גִּיאָגָאַרְעֵר סְטָאנְצִיעַ אַינְ אַמְּעַרְיקָע  
איַז אַינְ דַּעַם פֿרָאַט הִנְטָעַשְׁטָעַלִיק אַינְ פָּאָרְגְּלִיכְ מִיטַּ  
דַּעַר דַּנְיְעַפְּרִישָׁעַר.

דַּעַר בָּאוֹוּנְדָעַרְעָרְ בָּאַטְיִיטַ פֿוֹן דַּעַר דַּנְיְעַפְּרִישָׁעַר הַיְּ  
דוֹאַסְטָאנְצִיעַ בָּאַשְׁטִיטַ דַּעַרְגִּן, וּוֹאָסַ זַי וּוּעַט גַּעֲפָנַ זַיְעַר  
בִּילִיקָעַ עַנְעָרְגִּיעַ. שְׁוִינְג אַינְ אַקְטִיאַבְּעַר 1932, וּוּעַנְג מִיהָאַט  
גַּעֲלָאָזֶטֶן דַּי עַרְשָׁטָעַ 5 טְוֻרְבִּינְעַסֶּן פֿוֹן דַּעַר סְטָאנְצִיעַ, הַאָט  
דַּעַר זַעֲלְבְּסְטָקָאַסְטָן פֿוֹן אַיְינְ קִילְאָוּוֹאַטְ-שָׁא בָּאַטְרָאַפְּן נִיטַּ  
מַעַר, וּוֹי 0,68 קָאָפֶן. צַו מִיטַּ 1933 דַּאַרְפָּן שְׁוִינְג אַרְבְּעַטְגָּן אַלְעַ  
9 טְוֻרְבִּינְעַסֶּן, אַוְן דַּאַגְּ וּוּעַט דַּעַר זַעֲלְבְּסְטָקָאַסְטָן פֿוֹן 1  
קִילְאָוּוֹאַטְ-שָׁא נַאֲכָל קְלַעַנְעָר וּוּעַרְגָּן. קָעְדִּי פָּאַרְצּוּשְׁטָעַלְגָּן  
זַיְכָ וּוֹי בִּילִיקָדָס אַיְזָן, אַיְזָ גַּעֲנוֹגָ צַוְּגָנָגָן אַיְינְ אַכְטָ  
פָּאַלְגְּוָנְדִּיקְסָן: אַיְינְ בִּיוּ-יִאַרְקָ קָאַסְטָן אַקְילְאָוּוֹאַטְ-שָׁא אַרְבְּיַעַר  
8 קָאָפֶן, אַיְינְ לְאַגְּדָאָן — 20 קָאָפֶן, אַוְן אַיְינְ מַאֲסְקוּוּעַ 15 קָאָפֶן.  
דַּי בִּילִיקָעַ עַנְעָרְגִּיעַ פֿוֹן דַּעַר הִידְרוּאַסְטָאנְצִיעַ דַּעַרְלְוִיבְּטַ  
אַונְדוֹן פָּאַנְאַנְדְּרָצְיוּוֹקְלָעַן דַּאֲרַט אַזְעַלְכָעַ וּוּיכְטִיקְסְּטָעַ  
פָּרָאַדוּקְצִיעַסֶּן, וּוֹי אַלְיוּמִינִי-אַוִיסְאַרְבְּעַטְוָנָגָן, וּוֹי אַוִיכָּ דַּי  
שְׁטָאַלְ-פָּרָאַדוּקְצִיעַסֶּן פֿוֹן דַּעַר הַעֲכָסְנָעָר קְוּוֹאַלִיטְעַטָּן, וּוֹאָסַ  
אַיְינְ דַּעַם נִימְטִיקָנָגָן זַיְכָ אַזְוִי אַונְדוּזְעָרָעָנָגָן כְּרַאַקְטָעַרְ-אַוְזָן  
טָאַמְּאַפְּיַילְ-גִּיגָּאַטָּן.

דַּי סְטָאנְצִיעַ וּוּעַט בָּאוֹאַרְגָּן מִיטַּ אִיר עַנְעָרְגִּיעַ נִיטַּ  
בְּלוּזָן דַּעַם קָאַמְּבִינָאַט זַאוֹאַדָּן אַוְן צַעֲכָנָג, וּוֹאָסַ וּוּעַרְגָּן  
פָּאַרְעַנְדִּיקְטַ אַדְעָרָן וּוֹאָסַ זַיְנָעַג שְׁוִינְג פָּאַרְעַנְדִּיקְטַ אַפְּנָן  
פְּלָאָזָ „אָ“, וּוֹאָסַ אַפְּנָן רַעֲכָתָן בְּרַעַג דַּנְיְעַפְּרָעָר. זַי וּוּעַט  
בָּאוֹאַרְגָּן מִיטַּ אִיר עַנְעָרְגִּיעַ אַוִיכָּ אַונְטָעַרְגָּנוּמָנוּגָעָן אַוְן  
גַּאנְצָעָ אַינְדוּסְטְּרִיּוּ-צְוּוּיְגָן אַפְּ צַעֲנְדִּילְקָעָר קִילְאָמְעַטָּעָר

די ווילט פון איר: דאנבאס, דנייעפראפעטראָוועק, קאמען-  
סקאַיע.

אייכּ ווונדערט: ווּ-קומט אהער דאנבאס, קאמען-  
סקאַיע? נאכּ וואָס דארפ דאנבאס האָבן עלעקטרייע פונעם  
דנייעפער, אוֹ ער פארמאָגט אלײַן זייןע אייגענע באָוּזֶטָע



דעוו איסערלעכדר אויסזען פון דער הרעלְיע, הידראָסטאנצִיע  
אונ שְׁלֵיָן צוֹם וְתִּנְמִי 1932 יָאָר.

שטעראָוקער אונ זוויינער סטאנצִיעס? — נאָר די מײַסָע  
איין, וואָס דאנבאס וואָקסט שטורמייש פון טָאג,  
דער ווּיקס פון זייןַן פֿרָאָדוּקְצִיע שטייגט זוּוִיט אַרְיבְּער דעם  
וּיקס פון די עלעקטראָסטאנצִיעס, דער אַרְיבְּער ווּט אַים  
די ענערגייע פון דער דנייעפְּרִישְׂעָר סטאנצִיע טאָקְעַן גוֹט  
צונְצְקְומָעָן. דאסּזּוּלְבִּיקָע — קאמענסקָאַיע, וואָס פַּארְמָאָגְט,  
אגָעוֹן, אוּיכּ אַיד רַאיָּאנִישְׂע סטאנצִיע אָפּ אַיר מַעְטָאַלְרוּגִּישְׂע

וואוֹאָד א. ג. דזערוזשינסקי ; דאסזעלביבע — דנייעפראָפֿעּ,  
טראָוּסְק.

ווײַזשׁ ווועט די דנייעפרישע ענערגייע דערגרֵיכֶב אָזַוי  
ויליט ? צוליבדעם זייןען אַינְגָעָאָרְדָּנְט (איינע אִין שווין  
פארענדיקט) צוּיִ אַיִּ  
בערגעבּ-לִינְגִּיסּ — איינע  
קִיְּגַן דָּאנְבָּאָט, אָוָן די  
צְוַיִּיטָעַקְיִינְדְּנְיָפְרָאָפֿעּ  
טרָאָוּסְקּ-קָאָמְעָנְסָקְאִיעּ.  
דָּעַרְבִּי ווּעָרְט גַּעַשְׂאָפּן  
אָנַּ עַלְקָטְרִישָׁעַרְ רִינְגָּ  
דָּנְיָפְרָאָ-עַלְקָטְרָאָצְעָנְ  
טרָאָל — שְׁטָעָרָאָוּקָעָר —  
זְוַיְוּוּעָר אָוָן קָאָמְעָנִ  
סְקָאִיעָר סְטָאָנְצִיעּ.  
הָעַכְעָר דָּעָר סְטָאָנְצִיעּ,  
עַטוֹּאָס בָּאָרְגִּיאָרָס פּוֹן  
אַיְר, אִין אַיְנְגָעָאָרְדָּנְט  
די אַזְוִיגָעָרוּפָעָנָע הָעָ  
כָּעָנְדִיְקָע סְוָבְּסְטָאָנְצִיעּ.  
בָּאַדִּי אָוְנְטָעְרָנוּמְוָגְעָנִ  
גַּעַפְרוּיכְעָרָס פּוֹן דָּעָר  
דָּנְיָפְרִישָׁעַר עַנְעָרְגִּיעּ ווּעָרְן אַיְנְגָעָאָרְדָּנְט פָּאָרְקָלְעָנְעָרְנִ  
דִּיקָע סְוָבְּסְטָאָנְצִיעָס — זַיִּ אלְעָ דִּינְעָן צּוֹלְבָּן רַעֲנוּלִירָן  
דָּעַם עַלְקָטְרִיעָ-שְׁטָרָאָמָ פּוֹן דָּעָר הַיְדָרָאָ-עַלְקָטְרָאָ  
צְעָנְטָרָאָל.



די סְפִּירָאָלָע קָאָמְעָרָעָס פּוֹן די טָרַבְּיִ  
נָעַס אִינְגָעָן הַיְדָרָאָ-עַלְקָטְרָאָצְעָנְטָרָאָל.  
דָּנְיָפְרִישָׁעַר עַנְעָרְגִּיעּ ווּעָרְן אַיְנְגָעָאָרְדָּנְט פָּאָרְקָלְעָנְעָרְנִ  
דִּיקָע סְוָבְּסְטָאָנְצִיעָס — זַיִּ אלְעָ דִּינְעָן צּוֹלְבָּן רַעֲנוּלִירָן  
דָּעַם עַלְקָטְרִיעָ-שְׁטָרָאָמָ פּוֹן דָּעָר הַיְדָרָאָ-עַלְקָטְרָאָ  
צְעָנְטָרָאָל.

כוצ' די שיינן אַנגעוויזענע געברוייכערס פון דער דניע.  
 פרישער עלעקטראָגענערגייע ווערט פראַייקטירט ברײַט  
 אויסצונזונג די ענערגיאָ פאר דער לאנדוירטשאָפט וווײַיט  
 אַרום קיטשקס, זאָפֿאָרָאָזְשִׁיעַ, צוֹלִיבַּ אַירִיגָאַצְיַעַ (בָּאוּוָאַ  
 סְעַרְנוֹג) צוועקֵן, צוֹלִיבַּ פָּאָרְקָלְעַנְעַדְגַּן די טְרִיקָעַנִּישׁ פָּוֹן  
 די בִּידְנִיעַפְּרִישַׁע סְטֶעֶפֶעַס. פָּוֹן דער צוֹוִיטְעַר זַיִט ווּעַלְגַּן  
 די זָאוֹאַדְגַּן פָּוֹן דָּעַם דְּנִיעַפְּעַרְקָאמְבִּינָאַט גַּעֲבַּן דער לאַנְדָּל  
 ווּרְטְשָׁאָפַט קִינְטָלְעַכְעַ בָּאֲגִיטִיקָוָנָג. מִיטּ עַלְעַקטְרִישַׁע  
 פָּאָמְפָעַס ווּעַלְגַּן אָפְּגָהְוִיבָּן ווּעַרְגַּן די אָוְנְטָעַרְעַדְיִישַׁע  
 ווּאָסְעָרָג, אָוָג אָפְּ די נִיטּ פָּרוֹכְּטָבָּאָרָעָ, אַיְצַט זָאָמְדִישַׁע  
 דְּיוֹנָעָס ווּעַלְגַּן אַוְסָוָאָקָסָן קָאָלָאָסָאָלָעָ פָּלָאָנְטָאָצְיָעָס פָּוֹן  
 טָאָבָּאָק, קָעָנָאָפַ, צָוּקָעָר, סָאַיִעַ אָ. אָ. וּ. בָּאָ אָגְדָּעָרָ—  
 האַלְפָּן מִילְיאָן הַעֲקְטָאָר עַרְדָּ ווּעַלְגַּן אָוְפְּלָעַבָּן.

## דָּעַם 1-טָבּ מִיּ אָוָגּ דָּעַם 10-טָבּ אַקְטִיָּאָבָּעָר . 1932. יָאָרָ.

אָפְּ דָּעַרְ „צִיקְיַסְטִיעַ“, ווֹאָס אִין אִין 1929 יָאָרָ פָּאָרָ—  
 גַּעֲקוּמָעָן אָפְּנָן דְּנִיעַפְּעַרְבָּוִי אַינְ דָּעַם פָּאָרְטְּרוֹנְקָעַנְעָם אִיצְטָ  
 שְׂוִינְגָּן קִיטְשָׁקָאָסָעָר טְעַטְּעַר הָאָט דָּעַרְ קָאָלְעַקְטִיוֹ אָרְבָּעָ  
 טָעָר, אִינְזָעַנְעַדְגַּן אָוָגּ טָעַנְקִיקָּעָרָס פָּוֹן דְּנִיעַפְּעַרְבָּוִי צָוָּ  
 גַּעֲזָאָגָט גַּעֲבַּן דָּעַם עַרְשָׁטָן שְׁטָרָאָמָן עַנְעַרְגִּיעַ מִיטּ 6 כָּאָ  
 דָּאָשִׁים פְּרִיעָרָ פָּאָרָן טָעַמְמִינָן! אַבְּשָׁטָאָט דָּעַם עַרְשָׁטָן  
 אַקְטִיָּאָבָּעָר 1932-טָבּ יָאָרָ—דָּעַם עַרְשָׁטָן מִיּ 1932 יָאָרָ!  
 דָּאָס פְּרָאָלְעַטָּאָרִישָׁע ווּאָרְטָן אִין אַוְיסָגָעָהָאַלְטָן גַּעַ  
 ווּאָרָן.

צומ ערשטן מײַ איז פארענדיקט געוווארן די הרעליע  
אונ די ערשות דריי טורפינעם, וואס דערלאנגען שוין  
הינט א מעכטיקן שטראם עלקטראָגענערגייע.

צומ 10 אקטיאבער 1932 יאָר, ווען ס'איַז פֿיעֶרלעכ  
געפנט געוווארן די סטאנציע, האָבוּן שווין געארבעט 5  
טורפינעם, וואס האָבן ביז צו דער צִיט געהאט אויסגעַ  
אָרבּעט העכער 50 מיליאָן קילאָוואָט-שָׁאָעָןערגייע.

דאס לאָזונ אַינְג גאנְג די הידראָ-עלעקטראָטאנציע אַיז  
אָ קָאַלְאָסָאלָעָר זִיג פֿוֹן דָּעָר סָאַצְיָאלִיסְטִישָׁר בווֹונְג.  
גְּלִיכְצִיטִיך אַיז דאס אָ צַעַשְׁטָעַרְדִּיקָעָר קָלָאָפּ אַיבְּעָרָבּ  
קלָאָסְנִיסְיָינָע אַונְג זִין אָגָעַנְטוּר — די אָפָּאַרטְוּנִיסְטָן אַונְג  
נִיט-גָלוּיפְּעָרָס.

די דָּאַזְיָיקָע מָאָטָאנָע פֿוֹן די דְּנוּיְעַפְּעַרְבּוּיִיִּ-אָרְבְּעַטְעָר אַיז  
אָ מעכטיק געוווער צו פָּאָרוּירְקָלְעָבָן די הִיסְטָאָרִישָׁע באָ  
שְׂטִימְוָנְגָעָן פֿוֹן דָּעָר VIIIX פָּאָרְטִּיִּיִּ-קָאַנְפְּעַרְעָנָץ וּוְעָגָן שאָפָּן  
די נִיסְטָע עֲגַעַטִּישָׁע באָזָע אַינְג לאָנד אַונְג מִיט אַיר  
הִילְפּ — צּוֹגְלִיכּ מִיט דָּעָר הִילְפּ פֿוֹן דָּעָר סָאַוּעַטִּישָׁר  
מַאְשִׁינְבּוֹיְנָג, וואס שְׁפִילְט די פִּירְנְדִּיקָע רָאַלָּע — טַעַכְנִיש  
אִיפְּרָבוּעָן די גָּאנְצָע פָּאַלְקוּוּרְטְּשָׁאָפּ.

## נִיט אָמוֹזִיסְט אָרְיִינְגָּעַלִּיִּגְט אָזִיףְּ

### מי אַונְג מִיטְלָעָן

דעָם עַרְשָׁטָן מֵי 1932 האָבן די וּוְאָסְעָרָן פֿוֹן דָּעָר  
הרַעַלְיָע אַ פָּאוּעָג גַּעַטָּן די גַּעַנְעַרְאַטְעָוִיט פֿוֹן די

טּוֹרְפִּינֶסֶט, אָנוּ דַי הַיְדָרָאַסְטָאָנְצִיעַ הָאָט גַעֲגַעַן דַעַם עַרְשָׁתָן  
שְׁטְרָאָם.

ווער זשע וועט דעם שטראָם אָופְּנָעָמָן?  
מיר האָבָן שוין אַנְגָּעוּווִיזָן, אָנוּ אָפָן פְּלָאָצָן „אָ“, ווֹאָס  
אָפָן לַיְזָקָן בְּרָעָגָן האָבָן זַיְכָן בְּרִיְיט צַעְוֹוָאָרָפָן מִיטָּן זַיְעָרָע  
גִּיגָּאַנְטִישָׁע קָאָרְפּוֹסָן אָנוּ צַעְכָּבָן דַי וּוּלְטִיזָאָוָאָדָן פָּוּנָעָם  
גַּרְוִיסָּגָן דְּנִיעָפָּעָרִיקָּאַמְּבִינָאָט. מִיר האָבָן שוין אַנְגָּעוּווִיזָן אָפָן  
דַעַר רָאָלָעָ פָּוּנָה דַעַר אִיבָּעָרְגָּעָפָּלִינִיעָן, ווֹאָס וועט טְרָאָנָן  
סְלִירָן דַי דְּנִיעָפְּרִישָׁע עַלְקָטוֹזָאָעָנְגָּלִיגָּעָ אָפָן צַעְנְדָלִיקָעָר  
אָנוּ הוֹנְדָעָתָעָר קִילָּאָמְעָטָעָר דַי ווּיְיטָן.

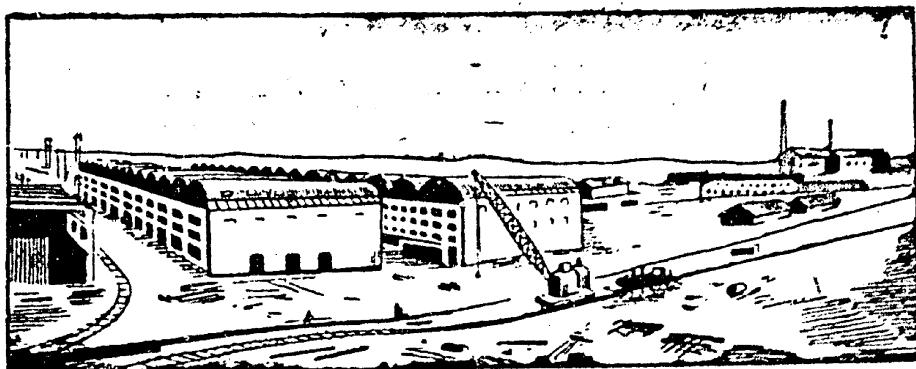
## דַעַר דְּנִיעָפָּעָרִיקָּאַמְּבִינָאָט אָנוּ ווֹאָס שְׁטָעָלָט עַר מִיטָּן זַיְכָן פָּאָר

ווֹאָס פָּאָר אָוֹנְטָעָרָנָעָמָנוּגָעָן כָּאָפָט אָרוֹמָ דַעַר דְּנִיעָרִיךְ  
פָּעָרִיקָּאַמְּבִינָאָט? מְעָרְסְטָנְטִילִיס — מְעָטָאַלְוָרְגִּישָׁע. אַהֲרָן  
גִּיְעָן אַרְיִינָן: דַעַר אַלְיוֹמִינִיִּיקָּאַמְּבִינָאָט, „דְּנִיעָפָּעָרְשָׁטָאָלִיִּיִּן“  
אָנוּ דַעַר זָאוֹוָאָדָן פָּוּנָה פָּעָרָאָשְׁמָעָלָצָוּגָעָן. כּוֹצְדָעָם גִּיְעָן  
אַרְיִינָן אֵינָן דְּנִיעָפָּעָרִיקָּאַמְּבִינָאָט: דַי קָאָקָסָן-כְּעַמִּישָׁע גְּרוֹפָעָן,  
דַעַר שְׁלָאָקָן-אָנוּ-צְעַמְעַנְטָזָאוֹוָאָדָן, דַעַר רֻעְמָאָנִט-מְעַכָּאָנִיִּיִּן  
שְׁעָרָ זָאוֹוָאָד.

דַי. אָלָעָ פְּרָאָדוֹקְצִיעָס זַיְנָעָן דַא אַרְגָּאַנְיוּרִיט גַעֲוָוָאָרָן  
נִיטָן צְוֹפָעָלִיק, נַאֲרָ מִיטָן אַשְׁטָרָעָנָגָן דִּיסְקָאָנָטָן פָּוּנָה דַי  
אַרְטִיקָעָ בְּאַדְיָנָגָעָן אָנוּ בָאָ פְּאָרְבִּינְדוֹנָגָן צְוֹוִישָׁן אֵינָן  
**פְּרָאָדוֹקְצִיעָס** מִיטָן דַעַר צְוֹוִיְיטָעָר.

## אוֹלִס אַיְמָפָאָרֶט פּוֹנֵן אַלְיוֹמִינִי!

ווער עס איז כאטש עלעמענטאר באקאנט [מיט דער פראָדוקצייע פּוֹנֵן אַלְיוֹמִינִי, דער ווייסט, אוֹס פֿאָר דער דאָזֶקֶעֶר פראָדוקצייע פֿאָדערט זיך זיַּעַר אָוֹן זַיְּעַל אַפְּאָכֶעֶל עַלְעַקְּרַטְּרָאָעַנְעַרְגִּיעַ. בְּלוֹיזָא אָזַעַלְכַּעַ בְּאַדְיְנְגְוָנְגָעַן לוֹינְטַזְּ זַיְּכַּצְּוַזְּ פֿרָאָדוֹצְּרָינְגַּעַן דַּעֲמְדָאָזְּקָינְגַּעַן מַעֲטָאָל. וּוּעַט אַיר טַאָקָע אַיְנָגָאנְצָוָן רָאַטְנְפָּאָרְבָּאָנְדָן נִיטָּטְרָעְפָּן אַיְנְעַרְגָּעַץ קַיְיָן מַעֲרָגָעָפָּאָסָט אָרֶט אָוֹן בְּאַדְיְנְגְוָנְגָעַן, וּוּיְיָאָ אַפְּגָן דְּנִיעַפְּעַרְבּוֹי.



אַלְגָּעַטְמִינְגָּר אַוִּיסְטוּגָן פּוֹנְגָם עַלְקָטְדָּאָגָסְ-צָעַךְ

וּאָס אַיְזָאָזְוִינְס אַלְיוֹמִינִי? — אַלְיוֹמִינִי — דָאָס אַיְזָדָעָר מַעֲטָאָל פּוֹנֵן דָעָר צָוּקָנוֹפְט. דַעֲרָדָאָזֶקֶעֶר מַעֲטָאָל הָאָט אַוִּיסְשָׁלִישָׁלְעַכְעַ אַיְגָנְשָׁאָפְטָן: עָר אַיְזָעַלְקָטְרָאָדוֹרְכָּלָאָזִיק, אִים אַיְזָזְיַעַר לִימְכַט צַוְּ בְּאָרְבָּעָתָן, עָר אַיְזָזְיַעַר לִימְכַט אַיְנָגָוָג — קִימָאָט 3 מַאְלָל לִימְכַטְעָר פּוֹנֵן אַיְזָוָן. אַלְיוֹמִינִי

אייז ניט צו פארבייטן אין א גאנצער ריי אויסארבעטונגגען אונ קאנסטרוקצייעס. קאבעלן, געמאכט פון אליאומינין, זיינגען אסאכ גריינגער אין וואג, איידער די, וואס זיינגען געמאכט פון אנדערע מעטהאלגן, זי ווארעמען זיך זיינזוי קער אָג, זי דערלאָזָן מער איבערגעלאָדנקייט אונ פארן זייניקער ענערגיע. די הײנטצייטיקע אויזיאָאָונ אַוּטָאַינְדוּסְטְּרִיעַ אייז קימאט אָומְזָלָעָכְּ צו פָּאָנָּאָנְדָּעָרְּ ווַיְקָלְעָנָּאָגְּ אַלְיוּמִינִי, דָּאַסְזָעָלְפִּיקָעְ — אַינְגָּ דָּעָר בְּעִמְשָׁעָר אַינְדוּסְטְּרִיעַ. אַפְּילָע אַינְגָּ דָּעָר שְׂטוֹבָּזְוִירֶטֶשָׁאָפָּט אַיְזָ אלְיוּמִינִי זַיְעָר נִיְּטִיק — אלְיוּמִינִיגָּעָפָּעָס נַצְּטָ מַעַן זַיְעָר בְּרִיטִית. אַ בָּאוּנְדָּעָרְּגָּן בָּאֲטִיעָתָה אַטְּ אלְיוּמִינִי אַינְגָּ דָּעָר זַאְכָּר פָּוּנָּגָּ לְאַנְדְּשָׁוָּצָּה.

אייז וועג מיר געמען אַיְזָ אַכְּטָ, אַז דָּעַמְדָּאַזְּקָן הַעֲכָסְתָּי ווַיְכָטֵיקְסָטָן מַעַטָּאָל הַאָבָּן מִיר בֵּין נִיט לְאַנְגָּ קִימָט אַוִּיסְׁ שְׁלִישְׁלָעְכְּ אַרְיִינְגְּעָפְּרִיטָן פָּוּנָּ אַוִּיסְּלָאָנְדָּ — בְּאַ אַוְנְדָּז אַיְזָ לְאַנְדָּה אַטְּ דִּידָּאַזְּקָעְ פְּרָאַדְוְקָצְיָעְ אַינְגָּאַנְצָן אַוִּיסְּגָּעָפְּעָלָט — ווּעָרְטָ קְלָאָר, ווָאָסָ פָּאָר אַ קָּלָאָסָלָנוּ בָּאֲטִיעָתָה אַלְיוּמִינִי קָאָמְפִּינְגָּאַטְּ פָּאָרְגָּ לְאַנְדָּ, פָּאָר דָּעָר ווַיְיַצְּעַרְדִּיקָּעָר סָאָ צַּיְאָלִיסְּטִישָׁרָ בּוּיְוָנָגָ, פָּאָר דָּעָר אַוְמָאָפְּהַעַנְגִּיקִיטָ פָּוּנְעָם רָאַטְּנְפָּאַרְבָּאָנְדָּ, פָּאָר דָּעָר לְאַנְדְּשָׁוָּצָּה.

אַפְּעָר ווַיְיַנְּיק אַיְזָ בְּלוּזָן הַאָבָּן בִּילִיקָעְ עַלְעַקְטָרָאָ עַנוּרְגִּיעָ, מַעַ דָּאָרָפְּ דָּאָבְּ הַאָבָּן רְוִיְוָאָרָג אָוִיכְּ. אַלְסָ רְוִיְּ ווּאָרָגְ פָּאָר אַלְיוּמִינִי דִּינְטָ דָּעָר אַזְּוִיגְעַרְוּפְּעַנְעָר בָּאַקְסִיטָ: דָּאָט אַיְזָ אֹזָא לִיְּמָ פָּוּנָגָ ווַיְיַסְנָ אַונְגָּ טְוָנְקָלְ-דְּרוּיטָן קָאָלִידָ. בָּאַקְסִיטָ ווּעָרְטָ אָוִיכְּ גַּעַנְוָצָט אָפְּ צַוְּ פְּרָאַדְוְצִירָן אַלְיוּמִינִי זַאְצָן. די ווּלְטָזְאָפָּאָסָן פָּוּנָגָ בָּאַקְסִיטָ גַּעַפְּנָעָן זַיְכָ מַעָרָ.

סְטֶנְטִיֵּל אַינְג דָּרֻעַם-פְּרָאָנְקְרִיבַּ, אַינְג צָאָפְּנָ-אָמְעָרִיקַע.  
וּוִידָּעָרָאָמָּל, הַיִּסְטַּע, — אַנְקוּמָעַן צֹ אָוִיסְלָאָנד!  
וּוַיְיָזַט זִיכְּר אֲבָעָר אָרוּיסַ, אָז דֵּי נָאָטִירְלָעַכְּעַ רַיְיכְּקִימְטַן  
פָּוֹנַּג אָוְנְדָּזָעַר לְאָנְדַּ וּוַיִּסְנַּ אָוִיכַּ פָּוֹנַּ בְּאָקְסִיט: דֵּי לְעַצְתָּעַ  
יָאָרְבַּן הָאָבָּן זִיכְּר פָּאָר אָוְנְדָּזָ אָנְטָדְעַקְטַּ דֵּי אָזְוִיגָּעָרְפָּעַנְעַ  
טִיכְוּוִינְעַר בְּאָקְסִיטַן אַינְג לְעַנְיָנְגָרָאָדָעַר גַּעֲגַנְט אָוִיכַּ  
בָּאַ דֵּי כִּיבְּגַנְעַר פָּעָרְג אִיבְּ מָוְרָמָאָנְעַר קָאנְט. פָּאָרָאַן, הַיִּסְטַּ  
עַס. רְיוּיוֹאָרְג אָוִיכַּ.

אֲבָעָר וּוְיָזְזִי נְצַטְּ מְעַן אָוִים דָּעַם בְּאָקְסִיט, וּוְיִ בָּאַ  
אָרְפָּעַט מְעַן אִים? אָוִיסְלָאָנד הַאָלָט אָמִינְסְטַן בְּעַסְקָד דֵּי  
קָאָמְפְּלִיצְרָטַע מְעַטָּאָדָג פָּוֹנַּ בְּאָרְפָּעַטַּן בְּאָקְסִיט. שְׁלָאָפְּטַ  
אֲבָעָר אָוִיכַּ נִיט אָוְנְדָּזָעַר סְאָוּעָטִישַׁע וּוַיִּסְנַּשְׁאָפְּטָלְעַכְּ  
טִיכְנִישַׁע וּוּלְטַ: הָאָבָּן מִיר אָוִיסְגָּעְפָּוֹנְגַּן אַגְּגָעַנְעַם,  
אוֹג דְּעַרְפֵּי אַגְּלָעַנְצְּנִידְקַן מְעַטָּאַד.

קָעְדִּי צֹ קָאָנְצְּעַנְטְּרִיבַּן אָפְּ אַיְינְ אָרְטַע דָּעַם גָּאנְצַן  
פְּרָאָצַעַס פָּוֹנַּ אָוִיסְאָרְפָּעַטַּן אָלְיוּמִינִי, בּוּיטַ זִיכְּ דָּא אָפְּ  
דְּנִיעָפְּעָרְבִּי אוֹג וּוּעָרְטַ שְׁוִינַּג דֵּי טָעַג אַיְינְ זִיכְּ גְּרוֹנוֹטְ-טִילְ  
פָּאָרְעַנְדִּיקְטַע אֲגָנְצָעַר אָלְיוּמִינִי-קָאָמְבִּינְאָט. עָרַ בְּאַשְׁטִיטַ  
פָּוֹנַּ אָזְעַלְכַּע אָוְנְטָעַרְנָעַמְוָגָעַ: עַלְעַקְטָרָאָ-גְּוּסָ-זָאוּוֹאַד —  
דָּאָס אִיז דֵּי הוּוּפְטַ-אָוְנְטָעַרְנָעַמְוָגָעַ, וּוֹאָס דְּעַרְלָאָנְגַטַּ שְׁוִינַּ  
דָּעַם פָּאָרְטִיקַן מְעַטָּאָל — אָלְיוּמִינִי; דְּעַרְלִיְיָ-זָאוּוֹאַד — וּוֹאָס  
בְּאָרְפָּעַט דָּעַם בְּאָקְסִיט אָוֹג גִּיטַּ אָרוּסַ לְיִיְמַ, אֲדָעַר אָפְּ  
דְּעַרְ טִיכְנִישַׁע שְׁפָרָאַכְּ אָוִיסְגָּעְדְּרִיקְט — אָלְיוּמִינִי-אָקְסִיד  
(זְוִיְּעַר); דְּעַרְ עַלְעַקְטָרָאָ-זָאוּוֹאַד אָרְפָּעַט אָוִים קוֹילְנַ-עַלְעַקְ  
טָרָאָדָג. דִּידָּאָזִיקְ צָוְוִי זָאוּוֹאָדָג, צָוְאָמָעַן מִיטַּבָּאָבַּ אַיְינְעַם,  
וּוֹאָס גַּעֲפִינְט זִיכְּר אָפְּ אָוְרָאָל — דְּעַרְ פְּלוּוֹאָרִידַ-זָאוּוֹאַד, וּוֹאָס

אַרְבָּעַת אוִיס் ෂְּרִיאַלִיט — אַרְבָּעַתְן צֹזָאמָעַן אוִיסְׁס דָּאַס  
 נִיְּטִיקָעַ רְוִיוּוֹאֶרג פָּאֶרֶג עַלְקְטְּרָאָגְוָסְׁזָאוֹאָד.  
 דָּעַר גָּאנְצָעַר זָאוֹאָד פָּאֶרֶגְעַמֶּט 32 גַּעֲפִידְעַט — צָעַכְן  
 אוֹן קָאָרְפּוֹסְן פָּוֹן בָּאוֹנְדָעַרְעַז זָאוֹאָדָן, וּוֹי אוֹיכְ פָּוֹן אַלְיָ  
 גַּעֲמִינְעַם גַּעֲבָרוֹיָכְ.

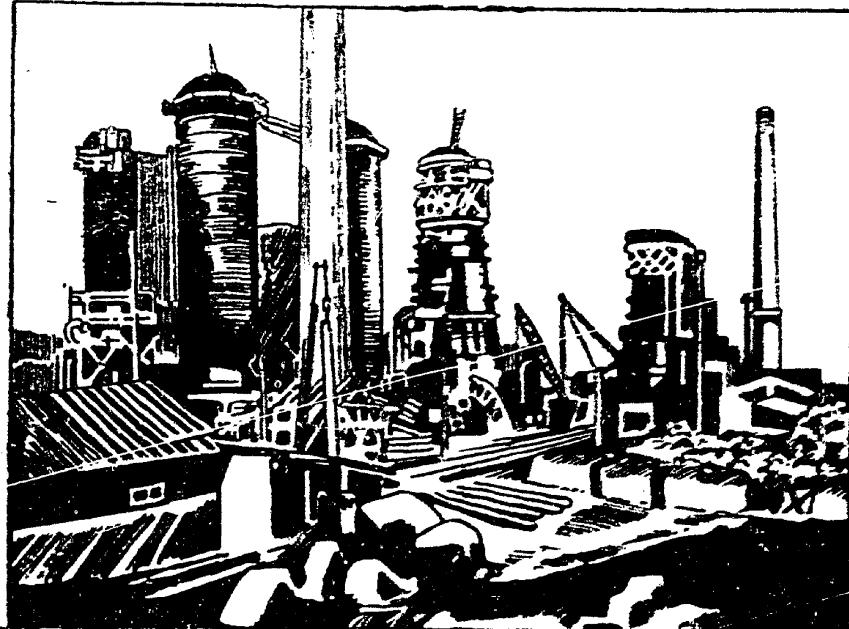
דָּעַר אַלְיְוִימִינִיָּקָאָמְפִּינָּאָט, וּוֹאָס וּוֹעַט פָּאֶדְעָרָן בָּא דָּעַר  
 הַיְּדְרָאָסְטָאָנְצָיָעַ בֵּין 800 מִילְיאָן קִילָּאָוָאָט-שָׁאָ, אַיז בָּאָרוֹפָן  
 אַרְוִוִּצְזָוְגָעָבָן אִינְגִּי עַרְשְׁטָעַ יָאָרֶג 15 טְוִיזָּנָט טָאָגְ פְּרָאָ  
 דָּוְקְצָיָעַ, אוֹב שְׁפָעַטְעָר — בֵּין 20 טְוִיזָּנָט טָאָגְ. אַ שְׁיַׁבְן בִּיסְלָ  
 וּאַלְיְוָטָעַ וּוֹעַט עַר אָוְנְדָז אָזְוִי אָרוֹמָ אַיְנְשָׁפָאָרָן, דָּעַר  
 אַלְיְוִימִינִיָּקָאָמְפִּינָּאָט!

דאָסְעַלְבִּיקָע — אוֹכְ דָּעַר צְוּוֹיְטָעַ גִּיגָּאָנְטִישָׁעַר קָאָמִי  
בִּינָאָט:

## „דְּנִיעַפְּעַרְשְׁטָאָל“

דָּאָס וּוֹעַט זִיְּנָאָרְ פָּוֹן דִּי וּוַיְכְּטִיקְסְּטָעַ מַעַטְאָלוֹרָה  
 גַּיְשָׁע זָאוֹאָדָן. אַרְבָּעַנְדִּיק אָפָן קְרִיוּוֹאָרָאָגָעָר אַיְזָנוֹ-אָרָצָ  
 אוֹב קָאָקָסָט. וּוֹאָס וּוֹעַט אַוִּיסְגָּעָרָבָעַט וּוּעָרָבָן טָאָקָעַ דָּאָ  
 אָפָן זָאוֹאָד פָּוֹן פֻּרְאָ-שְׁמַעְלָצָוֹנָג (אַיְזָנוֹ-שְׁמַעְלָצָוֹנָג), דָּאָרָפָ  
 דָּעַר „דְּנִיעַפְּעַרְשְׁטָאָל“ אַרְוִיסְגָּעָבָן שְׁוִינָן הַיְּיָאָרְ פָּוֹן אָנָּ  
 הַיְּיָבָן אַרְיְבָעָר אַמְּלִיאָן טָאָגְ טְשָׁוָהָן, אוֹב דָוְרָכְ דַעַם  
 עַלְקְטְּרָאָ-מַאְרְטָעָנִישָׁן פְּרָאָצָעָס אַיְבָעָרָאַרְבָּעַטָּן דַעַם טְשָׁוָהָ  
 הַוָּן אִינְגִּי הַוִּיכְקוֹוָאַלִּיטָאַטְיוֹוָן אַינְסְטְּרוּמְעַנְטָאָלָן אוֹן קָאָנָ  
 סְאַרְוְקְטִיוֹוָן שְׁטָאָל.

דאָס אלטַע אַפְגַּעַשְׁתָּאָנְגָּעָן רֹסֶלְאָנְדָּה האָט נִיט גַּעֲוּוֹסְטַ  
פּוֹנֵג אָזְיַגְעַס פֿרָאָדוּקְצִיעַס. דַעַר רָאָטְנְפֿאָרְבָּאָנְדָּ, אָבָעַר, וּוֹאָס  
הָאָט בְּרִימַט פָּאָנָאָנְדָעָרְגַּעַוְיִקְלַט דַי סָאָצְיַאָלִיסְמִישַׁע אִינְיַ  
דוֹסְצָרְיִיעַלְעַ בְּיוֹנְגַג פּוֹנֵג לָאנְדָ, נִיְּטִיקַט זִיכְרַ זַיְעַר אִינְגַּ דַעַמְּ



### הַיְּעֻפְּעָדְשָׁסָאָג

דאַיְיךְן קוֹוָאַלִיטָאָטִיוֹן אִינְגַּהוּיְיךְקוּוּאַלִיטָאָטִיוֹן שְׂטָאָל, וּוֹאָס  
פְּלָעָג בֵּין דַעַר לְעַצְבָּעָר צְמַט אַרְמִינְגְּעָפִירַט וּוּעָרָג פּוֹנֵג  
אוַיסְלָאָנָה.

— דַעַרְלָאָנָגָס וּוֹאָס תַּעֲרַ קְוֹוָאַלִיטָאָטִיוֹן שְׂטָאָל! —  
פְּאָדְעָרַט פּוֹנֵג אַיְנָה אַלְזַ אַקְשָׁאָגְעַסְדִּיקָעַר אַונְדּוּעַר שְׂטִימָגָנִי

דיקע פון טאג צו טאג. פון יאר צו יאר, סאָוועטישע מאַ  
שינְבוּיָונָג. ווי באָווסט, נײַטִיכָן זיך באָזונְדֶערס אַין הַוִיכָי  
קוֹוָאלִיטָאטִיאָוָן מַעֲטָאֵל די אָוּטוֹאַ-אוּבִּיטָאָקְטָעָרִיבָּיוֹנָג, די  
אוּווִיאָ-אוֹנוֹ-רָאָדִיאָ-אַינְדוֹסְטָרִיעָ, אוֹנוֹ אָוִיבָּ מִיר וּוּעַלְבָּדְעָרְבִּי  
נַעֲמָג אַינְג אַכְטָ די אַיְנְשְׁטָעָלוֹנָג פון דָעָר VII-X אלְ  
פָּאָרְבָּאָנְדִּישָׁעָר פָּאָרְטִּיִּיךְ אַנְפָּעָרָעָנָץ וּוּעָגָן דָעָר פִּירְנְדִּיקָעָר  
רָאָלִיעָ פון דָעָר סָאָוּועְטִישָׁעָר מַאַשְׁיְנְבָּיוֹנָג אַינְג מַעְשָׁבָּ  
פָּוּנָעָם גַּאנְצָן צְוֹוִיְתָן פִּינְפִּיאָר, וּוּעָגָן דָעָם פָּאָרְשָׁטִיְיָעָנְדִּיקָן  
וּוּקָסָטָ פון דָעָר סָאָוּועְטִישָׁעָר מַאַשְׁיְנְבָּיוֹנָג צָוָם סָאָפָּ פון  
צְוֹוִיְתָן פִּינְפִּיאָר אַינְג 3 אָוָן 3,5 מָאָל לְעַגָּבָעָ דָעָם 1932  
יאָר,— אִיזְנָה לַיְכָטָ זִיכָּר פָּאָרְצָוּשְׁטָעָלָן די רָאָלִיעָ פון דָעָר  
פָּרָאָדוּקָצִיעָ פון הַוִיכָי-קוֹוָאלִיטָאטִיאָוָן שְׂטָאָל.

אָפָּ וּוּיפֵל שָׁפָּאָרוּוֹדִיק אָוָן נַיְטִיק פָּאָר אָונְדְזָעָר אַינְג  
דוֹסְטָרִיעָ, פָּאָר אָונְדְזָעָר פָּאָלְקָכוּוּרְטָשָׁאָפָּט, עַס אִיזְנָה די  
פָּרָאָדוּקָצִיעָ פון שְׂטָאָל פון גּוֹטָעָר אָוָן הַוִיכָעָר קוֹוָאלִיטָעָט,  
קָאָן מַעַן פָּאָנְעָמָעָן פון פָּאָלְגָּנְדִּיקָן פָּאָקָט: אִיזְנָה טָאָן  
קוֹוָאלִיטָאטִיאָוָר שְׂטָאָל פָּאָרְבִּיעָט 10 טָאָן פָּאָשָׁעָט אִיזְנָה! אָוָן  
אִיזְנָה וּוּידָעָר אִיזְנָה דָאָכָּ בָּא אָונְדָזָ אָוִיבָּ נִיטָּ פון די נִיטָּ  
דָעְפִּיצְטָעָ אַרְטִיכְלָעָן.

— 1 מִילְיאָן טָאָן שְׂטָאָל פון הַוִיכָעָר קוֹוָאלִיטָעָט! —  
אָזָא אִיזְנָה די פָּרָאָדוּקָצִיעָ-פָּרָאָגְרָאָם פָּוּנָעָם „דָּנִיעָפְּרָשְׁטָאָל“  
שְׁוִינָה אָפָּ הַיְיִיאָר, אָפָּגָן עַרְשָׁטָן פָּרָאָדוּצִירִ-יאָר.

דָעְרָדָזְיָקָעָר שְׂטָאָל וּוּעָט אָוִיסְגָּעָרְבָּעָט וּוּעָרָנָה מַעַרְיָ  
סְטָנְטִילָ פון דָעָם זָאוּוֹאָדִישָׁן טְשָׁוָהָג; הַיְיִיאָר דָאָרָפָּ דָנִיעָ  
עַרְשָׁטָאָל גַּעֲפָן אָרִיבָעָר אָ מִילְיאָן טָאָן טְשָׁוָהָג, שְׁפָעַטָּעָר  
אָכְבָּעָר — בָּא די 2 מִילְיאָן טָאָן. פָּאָרְגְּלִיכְטָ דִידָזְיָקָעָ צִיָּ

בער פיט די 10 מיליאן, ווּאָס אונדווער לאָנֶד דערפֿ גוּרְבִּי  
 אַרְבְּעַתְבָּג אַגְּדָן ווּעַט אַיר פָּאַקּוּמָעָג אַ פִּילְדַּה  
 כְּפֵעַזְפִּישָׁן גַּוֹּזְבָּסְטָן דְּנוּיַּעַפְּרֶשְׁטָאָל אַגְּדָן דָּעַר  
 סִיכְסָעָם פִּינְ אַונדווער סָאַצְיָאלִיסְטִישָׁעָר פָּאַלְקְסְוִידְצְשָׁאָפְּטָן.  
 אָז גַּיְגָאנְטִישָׁעָר קָאמְפִּינָּאָס ווּי „דְּנוּיַּעַפְּרֶשְׁטָאָל  
 דְּסָבְּגַעַןְגַּבְּגָנְבָּס גַּעֲבָרִים וּוּרְגָּן בְּלוּזְ אַזְוּבָעָז  
 גַּגְגָן, חַלְבָּעָס עַס שָׁאָפְט די דְּנוּיַּעַפְּרֶשְׁעָה הַזְּדָרָהָכְפָּאָגְדָּאָגָן,  
 אַפְּ גַּנְגְּרָנִיעָס פִּינְ עַלְקְטָרָאַסְטָאַנְצִיעָם, ווּאָס אַרְבְּעַתְבָּג אַפְּ  
 שְׂבִּינְקְיִילְגָּן, וּאָלָס דָּאָס אַפְּסָאַלְיוֹס נִימְגַּלְוְרָגָט. דָּעַר בְּלִיקְעָר הַזְּבָּדָר  
 גַּעֲרָנִיעָס פָּטָן דָּעַר הַזְּדָרָאַסְטָאַנְצִיעָס, דָּעַר בְּלִיקְעָר הַזְּבָּדָר  
 פְּרָאָסָס, די קָאנְגְּעַנְטְּרִיךְטִיט פִּינְ אַלְעָ נִיחְזְקָעָז בְּרִקְבָּרָק  
 בְּצָעָקָה, די נָאַעַנְטְּקִיטִיט פִּינְ די רְוִיְוָאַרְגְּוָרָאַיְקָעָז (קְרָאַזְבָּדָה  
 רְגָדָן נִיקְבָּאָל, דָּאַנְבָּאָס) — דָּאָס אַלְזָ שָׁאָזָס דָּעַר בְּזָסְטָה  
 גַּדְעַזְנְגָעָן פָּאָר דָּעַר פְּרָאַזְקִיעָס פִּינְ קְהַלְלְסְטָאַסְטָה  
 שְׂפָאָל.

„דְּנוּיַּעַפְּרֶשְׁטָאָל“ ווּעַט זַיְנָה דָּעַר גַּרְגְּכָבָעָר גַּעֲבָרְבָּסָה  
 גַּזְ דָּעַר דְּנוּיַּעַפְּרֶשְׁעָה הַזְּדָרָאַסְטָאַנְצִיעָס.  
 אַזְגְּנַעַשְׁטָאָס לוּיְנָה לְעַצְנָה ווּאָרט פָּטָן דָּעַר הַקְּדָדָס  
 טְעַכְנִיקָה, פָּאַקְסִימָאָל מְעַכְנִיזְרָטָם, מִיטָּה זַיְנָה גַּעַזְבְּנִישָׁעָן  
 עַלְקְטָרִישָׁעָ אַרְזָוָן, מִיטָּה זַיְנָה אַיְגְּגָעְזְּדִיבְּגָעָן דְּקָבְבָּגָעָן  
 אַז פָּאַרְטָעַנְיִיצָפָן, אַז „דְּנוּיַּעַפְּרֶשְׁטָאָל“ אַז קְאַלְקְבָּדָעָן.  
 קְאַלְקְבָּדָעָן פְּרָאַלְפִּיטִישָׁעָר וּוּלְטִיבָּאַרְיִיטָּפָעָר גַּיְגָאנָה.  
 גַּזְגָּעָעָס כָּאַדְאַקְנְעַרְיסְטִישָׁעָ דְּעַטְאָלָגָן פָּטָן דָּעַר גַּזְגָּעָעָס  
 גַּזְגָּעָס פְּעַכְטִיקִיטִיט פִּינְ „דְּנוּיַּעַפְּרֶשְׁטָאָל“.  
 דָּעַר קָאַפְּזָנָאָס פָּאַרְנוּעָס אַ שְׁעַעַעַע גַּזְגָּעָעָס  
 גַּעַזְעָעָס.

די דאמנעם (זעקס וועלג זייל דא זיין) דארפֿן געבען 900  
טאגן טשוהון א מעסלאַט — מיט 30—40 פראצענט מעָר, ווי  
די גראַעטען דאמנעם פון די אלטּ גראַיסע זאוואָדָג.  
דעָר עלעקטראָם אַרטענִיצָעָך — דאס הארץ אָונְדָעָר  
פולְס פונעם קָאמְבִּינָאָט — מיט זיין „מִיקְסָעָר“ פון 1300  
טאגן, אַינְג וועלכּנוּ דער טשוהון ווערט אָפּ אַכְעַמְישׁן אוֹיפּן  
באָרְבָּעַט — אַיז די שְׂטָאַלְץ פון רָאַטְּנָפְּאַרְבָּאָנד.

קִימָאָט די גָּאנֵצָע אַוִּישְׁטָאָטוֹנְג פּוֹנְעָם זָאוּוָאָד אַיז אָ  
סָאַזְוָעַטְּיָשׁ: פון 170 מיליאָן רָוֶבְּל, ווֹאָס די אַוִּישְׁטָאָטוֹנְג  
קָאָסְט, אַיז אַוִּישְׁגַּעַפְּן אַינְג אַוִּיסְלָאָנד אַינְגָּאנְצָה 30 מִיְּנָאָן  
לְיאָן רָוֶבְּל.

אונְדָעָר לְעַסְאָפּ: אָפּ „דְּנִיעָפְּעָרְשָׁטָאָל“ מיט זִינְעָזָ� זָאוּוָאָד,  
דאמנעם, מאָרטענָעָן אָונְד וּוּאלְצָנִיצָעָן פָּאַלְט אַוִּיס אַוִּישְׁצָוּ  
פְּילְבָּן שְׁוִיגְהַיְיָאָר אַ פִּינְפְּטָכְיִילְעָק פּוֹנְעָם מַעֲטָאָל-אַוִּיס-  
אָרְבָּעַטְּוֹנְג-פְּלָאָן אַיבָּעָם גָּאנְצָה רָאַטְּנָפְּאַרְבָּאָנד.

צְוִישָׁן דָעַם אַלְיוֹמִינִי-קָאמְבִּינָאָט אָונְד דָעַם דְּנִיעָפְּעָר-  
שְׂטָאָל-קָאמְבִּינָאָט לִיגְט דָעַר זָאוּוָאָד פון פֻּרְאָ-שְׁמַעְלָצָוּגָן  
געַן (אַיְזָן-שְׁמַעְלָצָוּגָן).

דעָר פֻּרְאָ-שְׁמַעְלָצָנִיזָ� זָאוּוָאָד הָאָט אַפְּאַזְוְנָדָעָר בָּאַטְּיִיט  
פָּאָר דָעַר הַיְדָוָאָסְטָאָנָצִיָּע, ווי אַוִּיכְ פָּאָרָן „דְּנִיעָפְּעָר-  
שְׂטָאָל“.

עַס אַיז בָּאוּוֹסְט, אַז אַינְג בָּאוּנְדָעָר טָג אָונְד כָּאָדָא-  
שִׁים ווּעַט דָעַר דְּנִיעָפְּעָר מיט זִינְג ווּאַסְעָר-קְרָאָפְּט סְטִיכִישָׁ  
וּוִירְקָן אָפּ דָעַר נָאָרְמָאַלְעָר מַעֲכְטִיקִיָּט פון דָעַר הַיְדָרָא-  
סְטָאָנָצִיָּע,—בָּאוּנְדָעָרָס פְּרִילְינְג-צִיִּיט אָונְד אַינְג הַאָרְפָּסְט, ווּעַן  
דָאס ווּאַסְעָר קוּמְט צָו; דָעַמְאַלְט קוּג די נָאָרְמָאַלְעָר מַעֲכִי-

טיקיט פון דער סטאאנציג שטמיגן אינ ערעלען מאל,  
AMILIANUNGEN KILAOHOTAT-SHA זועלן צוקומען אינ דעםדאזינק  
סוזאגן. דארט מען דאכ זען דידאזיקע סעוזאנישע צוגאָפַּ  
ענערגיַע ווי געהעריך אויסצונזן.

דא קומט דער פעראַשמעלצֶן-זאוואָד מיט זיינע גראיסע  
עלעקטרישע אויאוֹנס אָפַּ אַיבְּעַרְצְּוִיקָּאָבָּן פעראַ-מאָנגָאָן אָוָן  
אויסצונזן די צוגאָפַּ-ענערגיַע. דידאזיקע עלעקטሪישע  
אויאוֹנס זיינען ספֿעַצְּיַעַל צוגעפאָסט צו דער סעוזאנישער  
ענערגיַע פּוֹן דער סטאאנציג.

דער זאוואָד האָט זיינ רויוואָרג-בָּאָזָע נאָעָנט פּוֹן זִיכְּ—  
דער ניקאָפְּאָלָעָר מאָנגָאָן-אָוָן קוֹאוֹרְצְּ-דִּיאָן. דאס ווועט  
פארקלענעָרג אָפַּ אַסְאָכָּ דִּי טְרָאָנְסְּפָּאָרְטִּ-הוַיְצָאָעָס.

דער זאוואָד איַז אָפַּן עַנְגַּסְטָן אוּפְּנָן פָּאָרְבּוֹנְדָּן מִיטָּן  
„דְּנוּיְעַפְּרֶשְׁטָאָלָּן“. ער באָזָאָרט דעם קָאָמְבִּינָאָט מיט  
קָאָקס, די דָּאמְנָעָס — מיט דָּאמְנָעָשְׁטוּבָּ, צוֹנוֹיְפְּגַעַן-אָמְלָטָן  
פּוֹן די גָּאוֹן פּוֹן די עלעקטראָ-אויאוֹנס, ווי אוּכְּבָּ מיט שְׁלָאָק  
פּוֹן די פֻּרְאָ-מָאָנָגָאָן-אויאוֹנס. אָזְוִיְּאָרוּם גִּיט אַטְיַיל  
פרָאָדוֹזְקִיעָּס פְּוֹנְגָעָט זאוואָד פָּאָר זיינ שאָבָּן ווּעָגָן — פָּאָרְנוֹ  
„דְּנוּיְעַפְּרֶשְׁטָאָלָּן“-קָאָמְבִּינָאָט. דאס שְׁפָאָרְט אִין נִיט ווַיִּיְּ  
ニֵק מִיטְלָעָן אוֹנְדוֹעָר מְעַלְוָבָּעָ.

אִינְעָם דְּנוּיְעַפְּרֶקְּ-קָאָמְבִּינָאָט גִּיט נָאָכָּ אַרְיַין  
די קָאָקס-כְּעַמִּישָׁע גְּרוֹפָע נִיט אִירָעָ קָאָקס-אויאוֹנס,

סְמָאָלָעָן בְּעַנוֹּאָלָ-צָעָכָן, איַז אוּכְּ אַרְגָּאָנִישׁ פָּאָרְבּוֹנְדָּן  
אוֹג קָאָמְבִּינָאָט מִיטָּן שְׁטָאָלָ-קָאָמְבִּינָאָט. אוֹג דִּידָאָזִיקָּעָ  
פארביינְדָוָנָג גִּיט אַמְּגַלְעַקְמִיט אוֹיְצָנוֹזָן דָּעָם פְּילִיקָּן

דאָמְנַעַגָּאָז פָּאָר דִּי קָאָקְסַ-אוּוֹנוֹס אָוּן דָּעַם קָאָקְסַ-גָּאָז  
פָּאָר דִּי מָאָרְטָעָנָעָס.

\* \* \*

אָט אָזֶן זָעַט אָוִיס אֵינַן זַיְנָעַ אַל גָּעָמִיְנָעַ שְׁטוּרִיכָּגָן דָּעַר  
גָּאנְצָעָד דָּנִיעָפָעָר-קָאָמְבִּינָאָט, וּוֹאָס אָפָּן פְּלָאָצָּ „אָ“.  
קָאָמְבִּינָאָטָן אִינְגָּעָם דָּנִיעָפָעָר-קָאָמְבִּינָאָט גּוֹפָּעַ! צָעְנְדְּלִיָּה  
קָעָר זָאוֹאָדָן אָוּן צָעְכָּנִיְגָּאָנְטָן,— אִיןְיִקָּעַ פָּוּן זַיִּה האָפָּנָ  
מִידָּה אֲבָשְׂרִיבָּגָן,— זַיִּה אַלְעָ אִינְיִנְגָּעָם גַּעַנְמָעָן, מִיטָּה דָּעַר  
הִידְרָאָסְטָאָנְצִיָּה, שְׁלִוּזָן אָוּן הַרְעָבְלִיָּה, וּוּעָרָגָן בָּאָדִינָטָ פָּוּן  
אַפְּלִיטְרוּזְנְטִיקָן קָאָלְקָטִיוֹ אַרְבָּעָטָעָר, אִינְזָעָנְעָרָגָן, טָעָפָן  
ニְקָעָרָס אָוּן אַנְגָּעָשְׂטָעַלְטָעַ.

עַרְשָׁת אֵינַן 1930 יָאָר האָפָּנָ ְדָה גָּעָרְבָּעָט 25 000 מָאנָן.  
אֵינַן 1931 יָאָר אִיןְ צָוְגָעָקוּמָעָן נָאָכָאָמָל אָזְוִיפָּל. נָעַמְתָּ  
דִּידְאָזְיִקָּעַ אַרְבָּעָטָעָר-אָרְמִי צָוְאָמָעָן מִיטָּה דִּי פָּאָמְלִילָעָס  
אָפָּן דָּנִיעָפָעָר-קָאָמְבִּינָאָט, בָּאָקוּמָט זִיכָּר 120—150 טְוִיזָּנָגָן  
בָּאַפְּעָלְקָעְרוֹנָגָן.

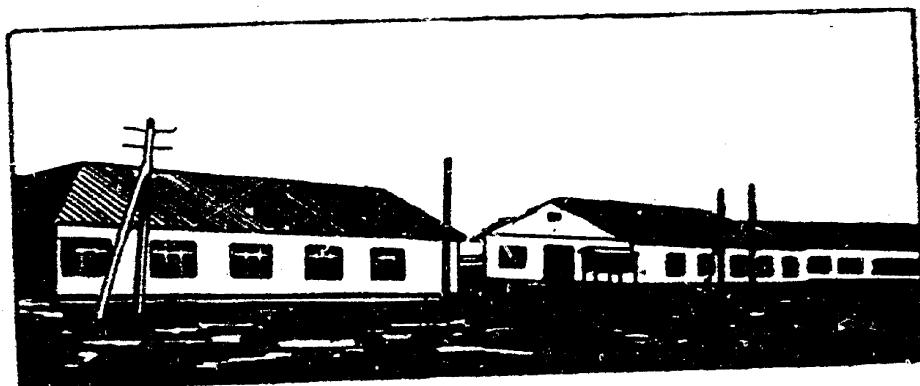
## דִּי נִיְּעַ סָאָצְיַאָלִיסְטִישָׁעַ שְׁטָאָט

„גְּרוּיסְ-זָאָפָּרָאָזְשִׁיעָ“, אָדָעָר, וּוֹי מַעַן רַוְּפָט זַיִּה דָּה אָפָּן  
אָרָט, „דָּנִיעָפָעָרָסְטָרוּי“, בּוּוִיט זִיכָּר שְׁוִינְגָן 3—4 יָאָר. מִיטָּה דָּעַר  
צִּיִּיט וּוּעַט גְּרוּיסְ-זָאָפָּרָאָזְשִׁיעָ זַיִּינָג אָמוֹסְטָעָר פָּוּנְעָם נְיִיעָם  
טִיפָּה סָאָצְיַאָלִיסְטִישָׁעַ שְׁטָעָטָעַ.  
אָפָּדְיִינְדִּיקָעַר טִילָּה אַרְבָּעָטָעָר, אִינְזָעָנְעָרָגָן  
שְׁעָרָ פָּעָרָסָאָנָאָל אָוּן אַנְגָּעָשְׂטָעַלְטָעַ פָּוּן דָּעַר בּוּיְונָג וּוּוּיָּה

גען שוין בא הײַנטיקן טאג אַינְדִּי שווינ-אויסגעוֹאקסענדע  
דרמיַן אָונֵן פֿירַשְׁטָקִיקָע הַיּוֹזֶר פֿוֹג דָּעֵר נִיְּעָר טָאָזִיאַלִידִי  
סְטִישָׁעָר שְׂטָאָט, אָונֵן גָּאָר אַינְגִּיכָּנֵן וּוּעָלָג זִיכְּ אַהֲרָן קָעָנָעָן  
אַרְיְבָעָרְקָלְמִיבָּן אַוִיכְּ דָּעֵר אַנְדָּעָרָעָר טִילְּ אַרְבָּעָטָעָר אָונֵן  
אַנְגָּעָשְׁטָלְטָעָ, וּוּאָס וּוּינָעָן דָּעָרוֹוְיָילְּ נָאָכְּ אַינְדִּי צִימְּטָ  
וּוְיִלְּיקָעָ אַפְּעָר גּוֹטְ-אַינְגָּעָאַרְדָּנָטָעָ בָּאַרְאָקָעָס.

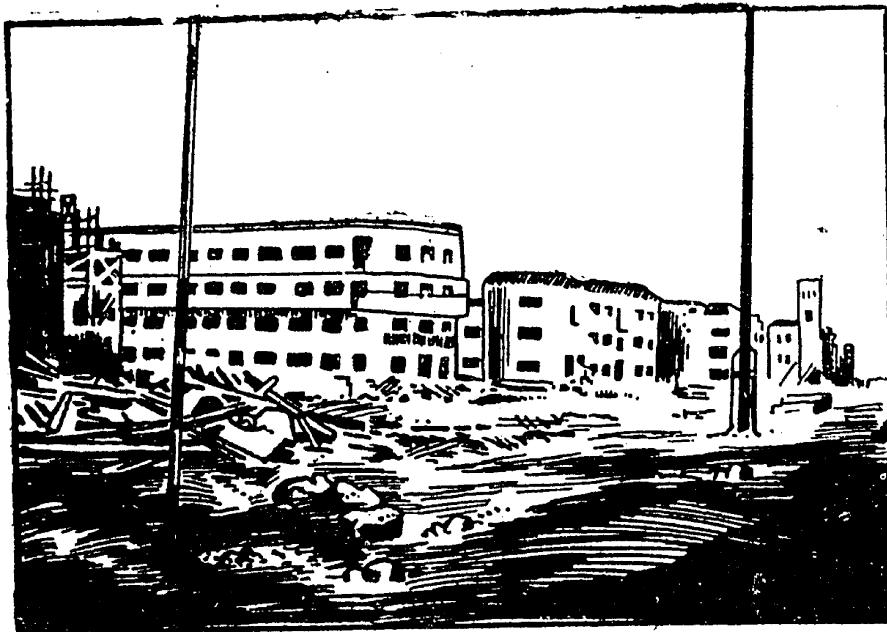
— וּוֹי לְאָנָג עַרְשָׁת אֵין דָּא, אָפְּנָן לִינְקָן בְּרָעָג, גַּעֲזָעָן  
אַזְוִי פּוֹסֶט אָונֵן אַוְמָעָטִיקָן! — וּוּנְדָעָרָג זִיכְּ דִּי מַעֲנָטָשָׁן, וּוּאָס  
פָּאָר זִיְּעָרָעָ אַיְגָעָן אַיְגָגָן הַאָט זִיב דָּאָס אַלְצָ גַּעֲבָוִיט אָונֵן  
גַּעֲזָעָן.

דָּאָס גַּאנְצָעָ לְעֵפֶן אֵין גַּעֲזָעָן דָּאָרָט, אָפְּנָן רַעֲכָטָן בְּרָעָג,  
אַינְגַּיְשָׁקָאָס, — אָונֵן וּוֹי אַלְצָ הַאָט זִיכְּ גַּעֲפִיטָן!  
לוּיִטְּ דִּי פְּרָאַיְקָטְרִוְנָגָעָן, וּוּאָס וּוּרָן שָׁוִינָג טִילְוָוִין  
פָּאָרוֹזִירְקָלְעָכָט, וּוּעָט דִּי אַלְטָעָ זַאֲפָאַרְאָזְשִׁיעָ מִיט אִירָעָ



צִימְטוּוּמְלִיקָעָ בָּאַרְאָקָעָס

אויסגעקרומטע גאטן אוּן הינטערגעסלאַכ אִינְגָאנֶן [אי-  
בערגעפלאנירט אוּן אַיבָּערגעבעוּיט ווערנַ, אוּן ווועט זיך צוֹ-  
נוֹיפְּגִּיסְן מֵיט דָּעַר נִיעָר שְׂמִיאָט. צָמַע עֲרַשְׁתָּן מֵיִהְאָט

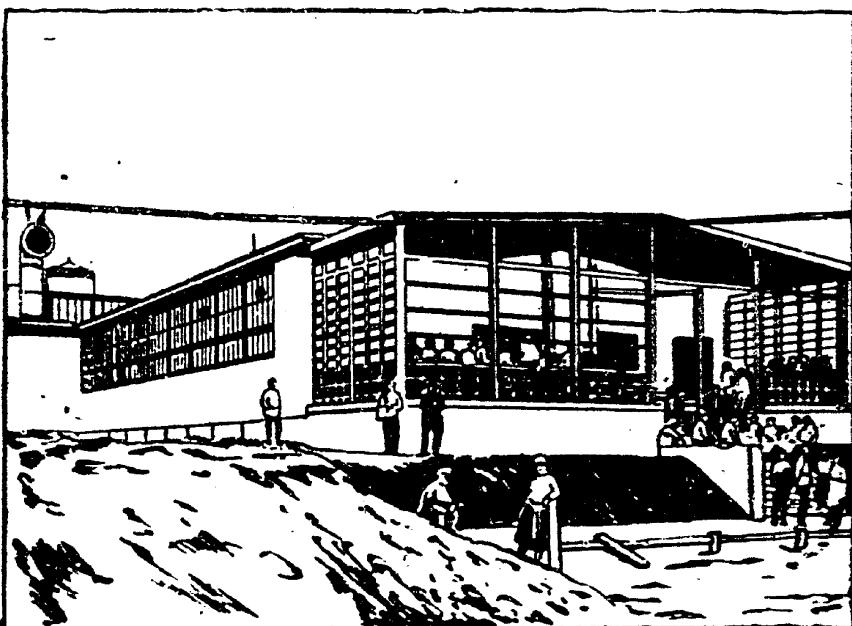


הנייעד-בְּיוֹנוֹן אֵינְ דָּעַר נִיעָר סָאָצְ'אַלִּיסְטִישָׁעָר שְׂטָאָט

שוֹין אַנְגָּעוּהוּיְבָג פּוֹנְקְצִיאָנוּרְג אַנְשְׁטָאָט דַּעַם אוּוֹטָאָפּוֹס אָ  
נָאָרָמָאָלָעָה טְרָאָמוּיִי-פָּאָרְקָעָר צְוִישָׁן בִּידָע שְׂטָעָט.  
דיַּגְשְׁטָאָט "דְּנִיעְפְּרָאָסְטְּרוֹן", מֵיט אַיְר אַרְוָמִיקָעָר אִינְיָ-  
דוֹסְטְּרִיעַ, הַוִּיכְשָׁולָן אוּן טֻכְנִיקּוּמַס א. א. וו., אִין שְׂוִין בָּאָ  
הַיְּנִינְטִיקָּן טָאָג גַּעֲוֹאָרָג אַגְּרָוִיסָּעָר צּוֹצְיָוָג-צְעַנְטָעָב.

**דעם „דַּנִּיעַ־עֲרָבוֹי“ בְּוַיִּט דָּאֵס גָּאנְצָע לְאַנְד!**

**די באפֿעלקערונג פֿון דער נִיּוּר סָאַצְיָאלִיסְטִישֶׁר  
שְׂטָאָלְטַ אַשְׁטִיטִיסְטִיכָּם פֿון אַרְבְּעַטְעַדְרַ פֿון פָּאַרְשִׁיְידְּנָעַ נָאַצְּיָאָר**

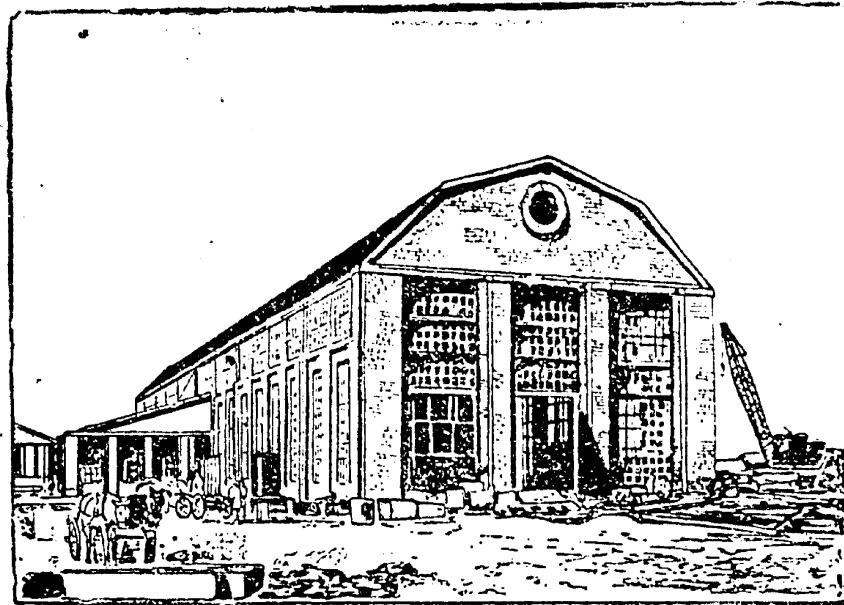


**די פָּאַגְּרוּיךְ-גָּאָרְקִיךְ**

**נאֲלִיטָעָן: פָּאַשְׁקִירָן, טְשֻׁוּאָשָׁן, טָאַטְעָרָן, אוּקְרָאִינְגָּר,  
רוֹסָן, יִידָּן, פָּאַלְיָאָקָן, פִּינְעָן, עַסְטָאָנָעָר, דִּימְתָּשָׁן, אַמְּעָרִיִּ  
קָאָגָעָר.**

**זַיְיָ, דִּידָּזִיקָּע אַרְבְּעַטְעַדְרַ אָוּג אִינְזָשָׁעָנָעָר-טַעַכְנִישָׁע צַוִּיָּ**

ערט, זיינען געקו מען האeur, אפנ דנייעפערביי, פון פארַ  
שיידענע עkn ראנטנארבאנד, פון גארַ דער ווועלט; זיי  
האָבן אוונטערן אָנְפִיר פון דער פֿאָרטֵי-אָרְגָּאָנוֹזָאַצְיָע דעם



איינער פון די צענן פון צ. מ. מ. (צענטראָע מעכאנישע וואָרדשטאָטן)  
אָפָן רעכטן ברעג.

דְּנִיעָפָרְבֵּי גַּעֲשָׁאָפָן, אָוָן אַיְצָט — נָאָכָן לְאָוָן די סְטָאָנָצְיָע —  
בְּלִיְיָפָן זַיִ דָּא אַרְבָּעָטָן אָפָ פְּאָרְשִׁיְיָדָעָן זָאוּאָדָן.  
אָבָעָר דֻּעָם דְּנִיעָפָרְבֵּי הָאָבָן אַרְיסְטָגְּנָבְּוִיט אָוִיכָּצָן.  
דְּלִיקָּעָר טְוִיְּגָנְטָעָר אַרְבָּעָטָר פִּוְן אַנְדָּעָרָע זָאוּאָדָן פִּוְן

ראטנפֿאָרבָּאנְד — דער „מאָרטִי“ זאַוּאָד אֵין נִקְּאַלְיִיעּוֹ, דער „כָּעֵמוֹ“ אֵין כָּאָרְקָאוֹן, דער דְּנוּעֶפְּרָאָפְּעַטְרָאָוּסְקָעָר „מָאַלְאָטָאָוּ“ זָאוּאָד, דער סְטָאַלִּינְגָּעָר „רִיקָּאָוּ“ זָאוּאָד, מָאָסְקוּוּעָר אָוָן לְעַנְיָנְגָּרָאָדָעָר זָאוּאָדָן אָוָן אָנד. — זַיִּי אַלְעָה האָבָּן אוִיסְגָּעָפְּלִיט אָוָב פִּילְוָן אָוָים די קָאָמְפְּלִיצְיָרְטָע באָשְׁטָעַלְוָנְגָּעָן פּוֹנוּעָם דְּנוּעֶפְּעָרְבָּיוֹ אָוָן באָפְּרִיאָעָן אָזְוִיְּאָרוּם אָונְדוּעָר לאָנד פּוֹן אִיבְּעָרִיקָּן אוִיסְלָעַנְדִּישָׂן אוִיסְטָאָטוֹנְגָּה. אִימְפָּאָרט.

די פְּרָאַלְעַטְאָרִישָׁע גַּעֲזָעַלְשָׁאַפְּטָלְעַכְּיִיט פּוֹן־אַלְעָה עַקְנָ פָּאָרְבָּאנְד אֵין דָעָר פְּעַרְזָאָן פּוֹן אָונְדוּעָר קָאָמְנוּיִסְטִישָׁעָר פְּרָעָסָע הָאָט אוִיכָּ גַּעַנְוָמְעָן אָקָאָלְאָסָאָלָג אָנְטִילָאָן אֵין דָעָר בְּרוּיְוָגָּאָרְבָּעָט. 14 אָרוּיסְפָּאָרְ-רָעְדָאָקְצִיעָם, נִיטָּ רֻעְכָּעָנָעָן דִּיךְ די באָונְדוּעָר פְּאָרְשְׁתִּיְּעָרָ פּוֹן הָוּנְדָעְרְטָעָר אוִיסְגָּאָז בעָס, גַּעַפְּנָעָן זַיִּכְנָאָכְ בָּא הַיְּנָטִיקָּן טָאגְ אָפְנָ דָעָר בְּרוּיְוָגָּאָן פִּירָג אָגְרָוִיסְעָמָאָסְנָ-אָפְּעָרָאָטְיוּוּעָ אָרְבָּעָט, דָעְרָגָן אוִיכָּ די יִדְיִישָׁע קָאָמְפְּרָעָסָע — די אָרוּיסְפָּאָרְ-רָעְדָאָקְצִיעָם פּוֹן „שְׁטָעָרָנָן“ אָוָן „יְוָנָגָעָ גּוּאָרְדִּיעָ“. .

דָּאָס גַּאנְצָע לאָנד הָאָט זַיִּכְ בָּאָטִילִיקָּט אַיְגָעָם בְּרוּיְעָן אָוָן אָפְּבָוּיָעָן דָּעָם מַעֲכְטִיקָּן סָאָצְיָאָלִיסְטִישָׁן הַיְּבָעָר פּוֹן אָונְדוּעָר סָאָצְיָאָלִיסְטִישָׁעָר פָּאָלְקָסְוּוּרְטָשָׁאָפָט — דָּעָם דְּנוּיָעָ פְּעָרְבָּיוֹ. .

בלוֹיזְ אֵין די באָדִינְגָּוָנְגָּעָן פּוֹן רָאָטְגָּאָכָט, אָונְטָעָרָן אָנְפִּיר פּוֹן דָעָר קָאָמְנוּיִסְטִישָׁעָר פְּאָרְטִיְּיָ אָוָן אִיר לְעַנְיָנִישָׁן צְעַנְטָרָאָלְ-קָאָמִיטָעָט בְּעַרְאָשְׁ מִיטָּגְכִּי סְטָאַלִּינְגָּה אָטָגְעָקָאָנְטָ פְּרָאָקְטִישָׁ גַּעַלְיִזְטָ וּוּעָרָן אֹאָ קָאָלְאָסָאָלָעָ פְּרָאָפְּלָעָם, וּוּיְ דְּנוּעֶפְּעָרְבָּיוֹ.

בלוין אדאנק דער ריכטיקער ליניע פון אונדזעל  
לענינישער קאָמונייסטיישער פֿאָרטֵי אָונְ אַנטְשִׁידְןִּי  
דיַקְנְ קָאָמֶפְ קָעְגָןְ דִּיְ אֲגַעַנְטוֹרָןְ פָּוּנָעָםְ קָלָאָסְ-סְוִינָעָ, קָעְגָןְ  
דָּעַםְ רָעְכָּבָןְ אֲפָאָרְטוֹנוֹיזָםְ, וְוָאָסְ אַיְזְ דִּיְ הַוִּיפְטְ-גַּעֲפָאָרְ אָפָןְ  
אַיְצְטִיקָןְ עַטָּאָפְ, קָעְגָןְ דִּיְ "לִינְקָאַטְשָׁעָסְ" אָונְ פָּאָדְבוֹיגָעָרָטְ  
אָונְ קָעְגָןְ דִּיְ פְּשָׂאָרְעַנְיִקְעָסְ צָוְ דִּידְאַזְיִקְעָ אֲפָנוֹיגְ, — הָאָטְ  
גַּעַקְאָנָטְ אִינְ מַעַשְׂכָּבְ פָּוּנְ קָאָרְגָּעָ 5 יָאָרְ גַּעַבְוִירָןְ וּוּרְגָןְ  
אוֹזְ אַעֲכְטִיקָןְ סָאָצְיַאלִיסְטִישָׁעָ פָּעַסְטּוֹנָגְ וּוּיְ דְּנִיעַפְּרָבְוִיְ —  
דָּעַרְ דְּנִיעַפְּרָבְוִיְ קָאַמְבִּיבָּאָןְ.

דָּעַם 11-טָןְ מַיְיָ 1932 יָאָרְ אַיְזְ גַּעַלְאָזָטְ גַּעַוּוֹאָרָןְ אִינְ  
גַּאָנְגְ דָּעַרְ גַּרְעַסְטָעָרְ סָאָצְיַאלִיסְטִישָׁעָ גַּיְגָאנְטְ — דָּעַרְ  
דְּנִיעַפְּרָבְוִיְ. דָּעַמְדָאַזְיִקְנְ קָאָלָאָסָאלָגְ זִיגְ פָּוּנְ דָּעַרְ סָאָצְ  
צִיאָלִיסְטִישָׁעָ בְּוּיָוָגְ הָאָטְ גַּעַפְּיִירָטְ הַיְיָאָרְ, דָּעַם 11-טָןְ  
מַיְיָ, צְוֹזָאָמָעָגְ מִיטָּןְ פְּרָאָלָעְטָאָרִיאָטְ פָּוּנְ רַאַטְנְפָאָרְבָּאָנְדְ  
דָּעַרְ גַּאָנְצָעָרְ צְוֹוִישָׁנוּפְּעָלְקָעְרָלְעָכָרְ. פְּרָאָלָעְטָאָרִיאָטְ,  
פָּעַסְטְ שְׁפָאָנְעָנְדִיקְ אָוָנְטָעָרְ דִּיְ פָּאָנָעָןְ פָּוּנָעָםְ קָאָמְנוֹנִיְ  
סְטִישָׁנְ אִינְטָעָרָנְאַצְיָאָנָאָלְ, אִינְ זִיְעָרְ רַעְוּוֹאָלִיוֹצְיָאָנָעָרָגְ  
קָאָמֶפְ קָעְגָןְ דָּעַרְ אָוָנְטָעָרְגִּיְעָנְדִיקְעָרְ קָאָפְיִטְאָלִיסְטִישָׁעָרְ  
אָרְדָעָנוֹגָגְ, קָעְגָןְ דָּעַםְ וּוּעָלָטְ-אִימְפָעָרְדִיאָלִיזָםְ — פָּאָרְ  
דָּעַרְ אָלְוּוּעָלְטָלְעָכָרְ פְּרָאָלָעְטָאָרִישָׁעְרְ רַעְוּוֹאָלִיוֹצִיעָ, פָּאָרְגָןְ  
אָלְוּוּעָלְטָלְעָכָנְ אַקְטִיאָבָעָרְ.



## אַיְבָה אַלְט

3 . . . . .	אַפִּיכָּל גַּעֲשִׁיכָּע . . . . .
8 . . . . .	אַ טִּילְמֹונֶעְמָ "גַּעֲלִיאָה-פְּלָאנְגָּה . . . . .
10 . . . . .	דָּקְרָת, חֹו קִיטְשָׁקָאָס, דֵּי דִּיטְשִׁישָׁע קָלָאָנִיעָ
12 . . . . .	אַ פְּרִיאַרְקָט סָוָן אַנְטְּשִׁידְעָנָעָם קָאמָט . . . . .
20 . . . . .	אַוּוֹס שְׂוֻעָלָג—פָּרָעִי דָּעָר דְּגַיְעָפָעָר . . . . .
23 . . . . .	אַ קִילְאָחָט-שָׁא וּוּגִיְקָעָר סָוָן אַ-קָּאָעִיקָּעָן . . . . .
27 . . . . .	דָּעָם וְ-סָגְןְמַיְאָג אָוָן דָּעָם 10-סָגְןְמַיְאָגְעָר . . . . .
28 . . . . .	נִיט אַזְמִיסָּט אַרְיָנְגָּעָלִיגָּט אַיְוִיטִילְמָי אָוָן מִיטְלָעָן . . . . .
29 . . . . .	דָּעָר דְּגַיְעָפָעָר-קָאָטְבִּינָאָס אָוָן וּזְאָס שְׁטָעָלָט עַר מִיטְמָזָאָר . . . . .
30 . . . . .	אוֹוִס אַיְמָפָאָרָט סָוָן אַלְיוֹמָנוֹנִי : . . . . .
33 . . . . .	"דְּגַיְעָפָעָר-שְׁטָאָלָגָה" . . . . .
39 . . . . .	דֵּי נְמָעָ סְצִיאָלִיטִישָׁע שְׁטָאָט . . . . .
42 . . . . .	דָּעָם "דְּגַיְעָפָעָרְבוֹי" צְוִית דָּאָס גַּאנְגָּעָ לְאָנָּדוֹן . . . . .





